

■ **Sborník vítězných
prací z literární
a filmové soutěže**

Muzeum Fráni Šrámka, 2012

■ Vážení čtenáři, vážené čtenářky, milí autoři a milé autorky,

během roku 2011 a 2012 prošlo Muzeum Fráni Šrámka v Sobotce dosud nebývalou změnou, na níž se podíleli především mladí lidé. Svě zkušenosti, energii, intuici a pohled na svět vtělili do výstavních prostor, které se snažili oživit a projasnit. Nová výstava je svým způsobem naplněním tématu literární soutěže – z odkazu Fráni Šrámka pro ni bylo zvoleno téma „vzdor“. Změnu nebylo snadné prosadit a i když se nové pojetí Muzea Fráni Šrámka nelíbí všem, své příznivce a příznivkyně určitě má. Nakonec padesát devět prací zaslaných do literární soutěže jasně ukazuje, že i vzdor je otázkou kompromisu a smíření – hrdinové povídek, vyprávění, úvah, komiksů i básní se nejen snaží něčeho dosáhnout, osvobodit svou duši a někoho „přeprat“, ale jsou zároveň schopni se omluvit, přiznat svou vlastní chybu a měnit svá radikální stanoviska, a to i proto, že se někdy bouří proti tomu, koho milují. Nové pojetí Muzea, stejně jako život sám, je výsledkem mnoha kompromisů a smíření, a my jsme rádi, že vzbuzuje emoce, že dýchá a žije.

Společně s literární soutěží probíhala i soutěž filmová, jejímž tématem se stal název básnické sbírky Fráni Šrámka vydané v roce 1905 „Života bído, přec tě mám rád...!“ Témata obou soutěží mají mnoho společného a v některých aspektech se potkávají. Odkazují na hrdiny, kteří padají někdy až na dno, ale jsou opět schopni vstát a jít dál. Jsem velmi pyšná na oba vítězné filmy, které jsou představeny recenzemi porotců, Michaely Keroušové a Lukáše Novosada. V prvním z nich hrdina svádí neúprosný boj sám se sebou a se svými vnitřními běsy. V druhém filmovém příběhu se hrdina rozhodne pro možná obtížnější cestu – zůstat a čelit problémům, které nezmezí mávnutím kouzelného proutku.

V tomto sborníku představujeme devět vítězných textů literární soutěže, tři komiksy a dva filmy formou recenzí poroty. Doufáme, že i vás osloví bohatost přístupů k tématům, které se mohou zdát typickými jen pro období dospívání, ale která se během celého života stále a stále opakují – vzdor jako cesta k získání svědomí a úspěchu (Cirkus Drahokam, Vzdor Vojtěcha Borýska), vzdor, zklamání i naděje spojené s láskou (Lucie a Petr), otázky lidské i robotí důstojnosti (Kabot, Děšť), přemáhání sama sebe (Vzdor Anny Vackové), vzdor proti autoritám a následné smíření (Odpůrci školy, Velká vzdornice, Vzdor proti kamarádce), boj s těžkou nemocí a strachem ze smrti (Rozhovor s Petrem Koukalem), ekologický rozměr vzdoru (Oslepena slepcem), vzdor jako hra (Vzdor Kateřiny Bečkové) a vzdor jako boj s vnitřním peklem a depresí (V zajištění svých představ a Života bído, přec tě mám rád).

Za realizátory projektu přeje všem čtení plné zážitků Nina Seyčková

■ Obsah

Úvodní slovo – Nina Seyčková	3
Cirkus Drahokam – Eva Kročová	4
Lucie a Petr – Lenka Myslivcová	5
Vzdor – Vojtěch Borýsek	14
Kabot – Martina Svobodová	15
Děšť – Kateřina Kosová	22
Vzdor – Anna Vacková	24
Odpůrci školy – Alexandr Mühl	28
Velká vzornice – Alexej Medikus	30
Vzdor proti kamarádce – Kristýna Nyplová	32
Rozhovor s Petrem Koukalem – Tereza Ondráčková	34
Oslepena slepcem – Karolína Munková	41
Vzdor – Kateřina Bečková	42
Recenze: V zajištění svých představ – Michaela Keroušová	43
Recenze: Života bído, přec tě mám rád – Lukáš Novosad	45
Porota literární a filmové soutěže	47
Realizace a financování projektu	48

■ Cirkus drahokam

Eva Kročová

Začala škola. Všechno bylo tak trochu na nic. Já se vyučoval. Umřela mi máma a s nevlastním tátou jsem si nikdy nerozuměl.

Jednou, když dojel do našeho města cirkus a kluci mě přemlouvali, ať jdu s nimi, pohádal jsem se s tátou. Vždycky jsem měl blízko ke zvířatům a hrozně jsem se chtěl jít podívat. Navzdory otci jsem utekl.

Seděli jsme na střeše nejblížešího a nejvyššího domu. Stan měl krystalicky průhledný strop a všechno šlo mrknutím oka vidět. Bral mě jas.

Napadl mě takový přihlouplý nápad, co utéct k cirkusu? Tady už mě stejně nic nedrží. Vždyť v cirkuse berou všechny dobré lidi, a když se budu snažit, můžou mě vzít také a já to se zvířaty moc umím.

Večer jsem jim vlezl do vagónku s koňmi a schoval jsem se. Už nic nemám, nemám, co ztratit, pomyslel jsem si. Ráno mě našla krásná dívka, tak krásná, že milion hvězd se jí nevyrovná, jenže byla zdrcená, smutná a plakala a utíkala ke své ovečce. Nikdy jsem v cirkuse neviděl ovečku, ale tohle bylo číslo. Zeptal jsem se, co se jí stalo. Ona mi neodpovídala a dál tichounce seděla a plakala. Pak přišel starý muž. Milý muž se skotskou v ruce. Hned po ránu takhle pít, proletělo mi hlavou. Dostal mě ke koním a než jsem se nadál všechno bylo jinak.

Staral jsem se o koně. Hříbka jsem přiučil mnoho fešáckých kousků, jenom ředitel cirkusu mě neměl rád.

Jsem slušný člověk. Nikdy jsem nikomu kromě otce nevzdoroval a ani jsem nějak obzvlášť nechtěl a tady u ředitele Přesličky vyhrával vzdor. Měl takové zvláštní teorie jako „Kdo nevzdoruje, nevyhrává.“ Byl zvláštní, místo, aby zvířata chválil a snažil se je učit novým věcem, místo aby je bil a nutil. Prostě kdo neměl vzdor, byl nicka v celém Drahokamu.

Učil jsem se tomu s tou krásnou dívkou, její jméno bylo tajemství, ale nakonec jsem se to naučil. Už umím vzdorovat, prohlásil jsem tak šíleně nadšeně po dlouhých večerech nepřetržitého učení, vzpomínám si, a dala mi náš první polibek. Ředitel mě začal mít rád, sice jsem miloval jeho tajuplnou ženu, ale to on netušil.

Když jsem se po roce vyšplhal tak daleko, ředitel zemřel. Všechno mi odkázal. Mám úžasnou ženu s úžasným jménem Amélie, jen její ovečku, kterou to zača-

lo, jsme nedokázali uzdravit.

Koně, kteří jsou nejvyhlášenějšími v celém světě.

A díky čemu? Díky vzdorování, které mi nikdy nešlo. O učení předcházet vzdoru a snažit se dál a dál. Je to podivné, ale je tomu tak. Nepřijde mi, že vlastním nejvyhlášenější cirkus. Baví mě ta práce, to štěstí, ta radost. Díky vzdoru.

2.

místo v literární soutěži v kategorii Základní školy

■ Lucie a Petr Lenka Myslivcová

„Hodně štěstí, zdraví. Hodně štěstí, zdraví. Hodně štěstí milá Lucinko, hodně štěstí, zdraví.”

„Cože?! Co je...?! Kolik je hodin...?”

„Je už po sedmý, máš narozeniny.”

„Jo?? A jo. Vidíš, málem bych na ně úplně zapomněla.”

„A to ses na ně tak těšila. Jo, tady jsme ti s Jituškou upekly dort. Sfoukneš si svíčky?”

„Jistě mami.”

Vyhrabala jsem se z postele a ze všech sil jsem sfoukla těch patnáct svíček.

Tak! Už je mi patnáct. Na tento okamžik se těším už od svých dvanácti let, ale co se změnilo? Cítím se pořád stejně.

„Lucinko, zítra si musíš ještě dojít na úřad pro občanku.”

„Neboj, mami, na to myslím pořád. Už se na ni těším.”

Ukrojím si pořádný kus dortu. Jitunka se v něm patlá a neví, co má olizovat dřív, jestli ručičky celé od krému, nebo lžičku s talířkem.

„Luci, dělej! Nebo nestihneš školu!”

„Už se řítím. A nemohla bych být dnes doma, když mám ty narozeniny?”

„Ale nepovídej. Do školy přece musíš, kdo jiný by ti měl popřát než rodina a přátelé? A holky se na tebe už určitě těší.”

„Hmhm, máš asi pravdu, tak dobře, ale zítra nepůjdu, protože bych nestihla skočit na úřad.”

„Tak dobře, ty ulelváku!” křikla za mnou se smíchem.

Cesta do školy. Zase jen to šedivé sídliště, pár posprejovaných zdí, odpadky všude, kam se podívám. A na konci toho všeho hnusu se tyčí naše nová, zrenovovaná školička. Jako pěst na oko, vážně.

„Ahoj, tak povídej, co jsi dostala?”

„Neplaš, zatím nic. Bylo mi řečeno, že dárek dostanu, až budu mít občanku, takže zítra.”

„Tak dobře, ale už dneska to oslavíme, zvu tě! Po škole zajdeme do baru, pracuje tam moje ségra, neboj, ta nám namíchá super specialitu.”

„Jo, to by bylo super. Jen ještě nějak přežít těch šest hodin tady.”

„Tak co to bude dámy?”

„Takže, dáme si tu tvoji specialitu, ale bez alkoholu samozřejmě a hoď nám sem k tomu ještě pytlík chipsů. A to bude asi všechno. A Milko, sedneme si támhle, k pódiu, budeš tak hodná a doneseš nám to tam, vid’?”

„Bez obav.”

„Hele, Zuzi?”

„Co??”

„Vidíš toho kluka?”

„Jakýho?”

„No, sedí přímo před náma.”

„Myslíš toho s kytarou? Tak to je Petr,” řekla zcela zabraná do svého odrazu v zrcátku.

„Ty ho znáš?”

„Jasně, kdysi chodil s Milkou, bude to už tak pět let,” řekla a upravila si linky do dokonalé rovné čáry.

„Aha!”

„Tak, tady to máte, a kdybyste ještě něco potřebovaly, tak budu na baru.”

„Děkujeme.”

„A ty ho znáš dobře?”

„No dobře, když se vidíme, tak se pozdravíme. Občas se zeptá na rodiče, dokud sestra nepracovala tady, tak občas na ni. Jak jde škola a takový ty ostatní formální žvásty,” zaklapla zrcátko, očividně byla se svým vzhledem spokojená. „Proč??”

„Ale... jen tak... mě to jen zajímalo.”

„Ale, ale Lucinko, ty se nám červenáš!”

„Ne, to je jen tím horkem tady! A víš co, stejně už musím jít domů, je pozdě. Kolik jsem ti dlužna?”

„To nech být, ber to jako oslavu, na kterou jsem tě pozvala. A pozdravuj mamou.”

„Tak ahoj zítra.”
„Páčko.”

„Kde si byla tak dlouho?! Podívej se ven, vždyť je tam skoro tma. A proč smrdíš kouřem?! No můžeš mi to vysvětlit?!” začala mamka a vypadala dost rozzlobeně.

„Klid mami, byla jsem se Zuzkou oslavit moje narozeniny. A copak já za to můžu, že ve většině barů je povoleno kouřit?”

„Vy jste byly v baru!?”

„No, v tamtom, jak tam pracuje Zuzky sestra, Milka. Tu přece znáš, ta by nikdy nepracovala někde v pajzlu!?”

„To je pravda,” řekla trochu klidněji a začala se věnovat Jitunce, která byla naším křikem zmatená a začala popotahovat.

Ten kouř smrdí opravdu hrozně, rychle do koupelny!!

Po přivalu horké vody, kdy jsem ze sebe smyla všechny nečistoty našeho špinavého města, jsem v županu s ručníkem na hlavě doklopýtala do pokoje. Pustila přehrávač, lehla do postele a začala číst. Proč se nemůžu soustředit? Už pět minut čtu dokola jeden řádek. Před očí se mi stále dostává jeho obraz, do uší melodie, kterou tiše brnká na kytaru. Mám pocit, že to byla píseň My Girl od Nirvany. Bože! Už šílím, vidím ho poprvé v životě a teď se mi o něm snad bude ještě zdát. To není možné! Ne! To v žádném případě. Lucie, už máš dneska dost, už nic nedělej, zhasni, zavři oči a spí!

A najednou...

Stála jsem ve svém pokoji a rozhlížela jsem se kolem sebe...

„Lucie, Lucie!”

„Co? Kdo mě volá?”

„Lucie, Lucie!”

„Já jsem tady!!”

„My girl, my girl...”

„Petře?”

„Tell me... chci ti říct, že mám tě rád, že miluju tě jako blázen.” „Co?? To tam ale nepatří!”

Vyletěla jsem do sedu. Budík. To už je ráno, tak dělej, vylez už z tý postele.

„Chci si nechat tetovat, jen jméno tvé...”

A hlavně vypni ten budík, nebo ti hrábne úplně.

V kuchyni se Jíťa patlá v nevábně vypadající a zapáchající kaši. Docela jí závidím to, jak je malá, není nic tak závažného, co by jí mohlo kazit bezstarostný život. Třeba kluci. Ne, nech už toho rozjímání a hni sebou.

Dojít na úřad není žádná těžká práce, horší bude najít příslušné oddělení. Mělo by to být ve dveřích 233, to bude fuška, v tomhle jsem se nikdy nevyznala.

Vypadá to, že tam možná i trefím. 213, 220... najednou se přímo přede mnou rozletí dveře a vrazí do mě vysoká chlapecká postava.

„Auu, nemůžeš dávat pozor?!“ vyjedu, ale úplně ztratím řeč, když se narovná a podívám se na člověka, který do mě vrazil. Byl to ON.

„Ježkovy oči! Promiň, nestalo se ti nic?“ Musela jsem na něho koukat asi z otevřenou pusou, nebo co já vím!

„Jsi v pořádku?“ zeptal se a podíval se na mě ustaraně těma nejhezčíma očima, které jsem kdy viděla.

„Ehm... Jo... Jasně, v pohodě,“ pokusila jsem se o něco, co by se možná někdy mohlo podobat úsměvu.

„Já jsem Petr, těší mě.“

„Lucie a taky mě moc těší.“

Ten trapný moment ticha.

„Viděla jsem tě včera v baru, pěkně hraješ,“ zkusila jsem nadhodit téma hovoru a světe div se, zrovna jsem ho trefila dobře.

„Jo, tak to jsem potěšen. Fanoušci a fanynky jsou vždycky super, hlavně když jsou takové pěkné jako ty.“ Usmál se na mě tak okouzlujícím, odzbrojujícím úsměvem, že jsem v tu chvíli měla pocit, že se mi podlomí kolena a sesunu se jim tady na podlahu.

„Jak dlouho už hraješ?“ zeptala jsem se, a aniž bych si toho všimla, pomalu jsme postupovali k východu.

„Tak deset let už to bude. Když přicházela puberta, donutili mě k tomu rodiče, prý abych neměl zbytečně blbý nápady. No a nějak se to uchytilo a teď se tím živím.“

„Tak to musí být zajímavá práce. To musíš potkávat spousty lidí... ehm ...holek... vid?“

„Jo, mám docela dost známých, kteří když je něco potřeba tak rádi vypomůžou. A co se týče holek...,“ dramatická odmlka!

„Těch taky potkávám dost, ale žádná mě zatím moc neokouzila!“ Zase ten úsměv. „A co ty, o tebe se musí kluci rvát?“

„No, toho jsem si ještě nevšimla,“ už se vidím, jak rudnu... POMÓC!!

„Ne? Hm, to je zvláštní, to já bych se klidně i rval!“ Mám pocit, že se taky trochu začervenala.

Zbytek cesty jsme ušli v naprostém tichu. I když to ticho bylo chvílemi dost nesnesitelné, měla jsem alespoň možnost si ho pořádně prohlédnout. Je vysoký, delší hnědé vlasy mu sahají až skoro k ramenům, nosí je v takovém zvláštním rozčuchu, který mu ale neskutečně sluší. A málem bych zapoměla – tetování, jenom taková malá kérka, která byla vidět pouze náhodou, když mi galantně otevřel dveře. Má ji na spodní straně zápěstí, v té rychlosti jsem si ani pořádně neprohlédla, co to tam má!

Když se před námi zjevil obrovský nápis VÝCHOD, uvědomila jsem si, že ještě

pořád nemám občanku.

„Jé, já na to málem úplně zapoměla, musím zpátky nahoru.“

„Pro co, prosím tě?“

„Úplně jsem zapomněla, že sem jdu pro občanku.“

„Tak to si musela mít nedávno narozeniny, vid’?“

„No, zrovna včera.“

„Tak to všechno nejlepších,“ potřásl mi rukou, krásně se usmál a zakoukal se mi do očí.

„Děkuju! Tak já už poběžím, aby mamka nešílela, kde jsem tak dlouho.“

„To teda utíkej. Ahoj, třeba se ještě někdy potkáme?!“

„Ahoj!“ Celá rudá jsem se otočila na podpatku a utíkala zpátky nahoru najít tu zpropadenou místnost 233.

Kráčím parkem a užívám si padajícího listí všude kolem sebe, tuhle roční dobu mám nejradši a není to jen kvůli tomu, že mám narozeniny. Všechno je tak krásně barevné, všechno se zpomaluje, ukládá se na zimu, jsem ráda, že mám narozeniny zrovna v říjnu.

Procházím se mezi stromy, nevšímám si cedule s nápisem, který zakazuje vstup na trávu, a užívám si posledních teplých slunečních paprsků.

Už vidím první paneláky, jak já je nemám ráda. Ale jsem ráda, že už konečně mám tu občanku, teď mě snad mamka bude pouštět víc ven.

Jen co jsem odemkla dveře od bytu, spustila mamka takovou vřavu, že jsem v prvních chvílích jen valila oči.

„Kde jsi byla!? Víš, jaký jsem o tebe měla strach!?“

„Klid, mami, není mi pět, ale o deset víc! A zas tak pozdě jsem nepřišla.“

„Hele, nebuď drzá a neříkej mi, že jsi nepřišla zas tak pozdě! Dvě hodiny!

Zpozdila ses o celé dvě hodiny! Kdybys šla z úřadu hodně pomalu, tak si doma za hodinu!“ Už je to tady, začíná být hysterická.

„Proč tak šílíš?! Vždyť je bílej den a navíc skoro poledne, kdo by mi asi mohl udělat něco v poledne?!“

„Víš, kolik se toho může v poledne stát?!“

„To by mě teda zajímalo co!?“

„Tomu ještě nerozumíš!“

„Jo, jasně!“ Otočila jsem se a odešla do pokoje, schválně jsem za sebou třískla dveřmi, to ona přímo nesnáší.

Asi za deset minut se ozvalo lehounké ťukání.

„Luci, můžu?“

„Hm!“ Otočila jsem se na druhý bok, abych na ni viděla.

„Víš, paní Kačková tě viděla s nějakým klukem, říkala, že vypadal staře... teda oproti tobě. A měl dlouhé vlasy... a ...celkově prý vypadal jako takové podivná

existence.... tak jako aby se ti něco nestalo...”

„Neboj! O mě strach mít nemusíš! Já se o sebe dokážu postarat sama!!” Trhla jsem vzdorovitě hlavou a otočila se zpátky na druhý bok.

„Tak až se ti něco stane, tak za mnou nechod!!” Zvedla se z postele a třískla dveřmi, čemuž jsem se hrozně divila. Určitě to probudí Jitunku. A aby taky ne. Chvilí na to byl slyšet dětský pláč a známá ukolébavka, kterou zpívala i mně. Co mám dělat??? Nevyržím chvíli na jednom místě. Zuzce volat nemůžu, má ještě školu. Přecházím z jedné strany pokoje na druhou jako šelma v kleci, mohla bych přecházet po celém bytě, ale to bych nesměla mít svou hrdost. Ještě teď si ho dokážu živě vybavit. Slabou vůni vody po holení. Oči, které byly na chvíli vpíté do těch mých. Chvilí, která mi přišla jako věčnost.

Lucie! Uklidni se, zhluboka se nadechni a vrať se do reality, támhle v rohu ti leží taška, tak ji pěkně otevři a začni se učit.

Po dvou hodinách „pilného” učení jsem byla úplně vyšřavená a hlavně nesnesitelně hladová. V kuchyni se zdálo být ticho, vlastně celý byt byl tak podivně tichý.

Potichoučku jako myška jsem se vyplížila z pokoje a mamka s Jitunkou nikde. Otevřu lednici, hmhmhm, tak co si dáme. Je tu salám, sýr, jogurt. Vyhrál to jogurt. Ukrojím si k němu pořádný kus chleba a teprve, když chci odejít zpátky do pokoje, si všimnu papíru na stole. „Šly jsme na procházku, vrátíme se tak za hodinku. Mamka”

Ani jsem se nenadála a uslyšela jsem rachocení klíče v zámku a veselé žvatlání toho našeho malého prcka. No, do pokoje bych to asi nestihla, tak rychle zasednu ke stolu a dělám, že mám největší práci s rozžvýkáním velkého sousta chleba.

„Tak jsme doma, Lucko!”

„Jo! Co!?”

„Pojď mi ji prosím podržet, ať se můžu vyzout!” Doběhla jsem do chodbičky, vzala dítě a odnesla Jitunku do kuchyně. Jak jsem jí sundala bundičku, začala se na mě zvesela smát, máchat ručičkami a žvatlat. Myslím, že by to mohlo být něco v tom smyslu... „Byly jsme na dlouhé procházce, moc se mi tam líbilo” nebo tak něco. Uložila jsem ji do postýlky a šla za mamkou do chodby.

„Víš, mami, nechala jsem si to celé projít hlavou a měla jsi pravdu, nevím, co mě kde může potkat a... chtěla jsem se ti omluvit, jak jsem na tebe byla hnusná. Tak promiň!”

„Ach, Lucko!” vypravila ze sebe a bylo vidět, že nemá daleko od pláče. Nakonec mě objala a pláč nezadržela.

„Já přece vím, že už jsi velká holka, máš svůj rozum a víš, co máš a nemáš dělat. Ale když já tě pořád vidím jako tu malou, bezbrannou holčičku!”

„Ale mami, bezbranná nejsem a malá už vůbec ne!”

„Já vím. Ty mi to taky promiň.” Nakonec jsme se objaly ještě jednou a odešly

spolu do kuchyně, kde jsem dojedla jogurt. Mamka mi přinesla dárek. Když jsem ho rozbálila, skoro mi vypadly oči z důlků, úplně nový notebook. Vrhla jsem se jí do třetice kolem krku, poděkovala a odešla do pokoje vyzkoušet, jak funguje. Po půl hodině jsem byla už tak unavená, že jsem musela zalehnout, usnula jsem snad ještě líp než Jitunka.

Bohužel se mi o Petrovi nic nezдалo, a to jsem na něj dneska tolik myslela.

„Chci ti říct, že rád tě mám...” dál to Jirka Macháček nestihl dozpívat, utnula jsem mu to hned v zárodku. Vstávání bylo bolestivé, bolela mě celá Lucinka, nejhorší ale bylo, že jsem vůbec nevěděla od čeho. Navíc mě ještě škrábalo v krku. Došourala jsem se do kuchyně, kde mě uviděla mamka v mém zbídačném stavu. Okamžitě dala Jitunku do postýlky, mě nahnala ke mně do pokoje. Nejdřív mi přinesla teploměr, který potvrdil její podezření. Skoro 39 °C.

Mamka na mě navalila peřiny, nadopovala prášky a přinesla hektolitry čaje. Když jsem navíc začala ještě kašlat, vyhrabala někde kapky na kašel.

„No, hele, jsou prošlý jenom měsíc. To ti nijak neuškodí,” řekla a zvesela do mě nacpala třicet pět kapek opravdového hnusu.

„Chci ti říct, že rád tě mám, že...” Co? Vždyť budíček už mám za sebou.

„...miluju tě jako blázen, chci si nechat...” Konečně jsem ho našla, hele, Zuzka volá.

„No nazdar, kde seš, prosím tě?”

„No kde bych byla, doma,” řekla jsem trochu ochraptělým hlasem.

„Ty si nemocná?”

„Jé, ty si ale všímavá.”

„No, tak to je smůla, protože já mám pro tebe novinku. Něčeho se drž nebo spadneš. Petr se na tebe ptal.”

„Cože, na mě...?”

„Jo. Včera večer volal sestře, prý jestli mi dá telefon, že by se potřeboval na něco zeptat!”

„A na co?!”

„To ti neřeknu, to je tajný. Ale můžu ti říct, že tě přes den čeká příjemné překvapení.”

„Hm, tak to ti teda pěkně děkuju. Nazdar.”

„Ne, počkej, nedělej fóry. Já to slíbila. Fakt, kdybych mohla, tak ti to řeknu. A teď už musím končit. Zvoní.”

„Tak jo. A omluv mě, prosím, že asi do konce týdne nepřijdu. Ahoj a užij si to ve škole.”

„To teda užiju, to se nemusíš bát. Čau.”

Hm, prášky už asi začínají zabírat, chce se mi hrozně spát.

„Lucko, Lucinko, slyšíš mě?!”

„No, co?” řekla jsem rozespale.

„Přinesla jsem ti oběd. Tak se zvedni, vždyť ani prase u jídla neleží.“

„Co to je?“ Když jsem přičichla k nevábně vonící polévce, myslela jsem, že mě budou muset omývat. Plavalo tam všechno možné i nemožné, celkově to bylo celé divné.

„To je všechno možný. Je v tom mrkvička, hrášek, celer, pórek... no zkrátka všechny dobrý, ale hlavně zdravý věci. Tak to hezky sněz!“

„Ne, tohle já jíst nebudu, to teda budu radši o hladu!“

„Lucie, neštví mě, nasoukej do sebe tu polívku, nebo budeš o hladu!!“

„To teda budu radši o hladu než jíst tenhle sajrajt!“

„Jak chceš, holčičko, jak chceš!“ řekla rozzlobeně mamka a odešla, divím se, že zase nepráskla dveřmi.

Zase budu spát, co můžu dělat jiného. Na „nořas“ se mi nechce, číst nemám co, takže jdeme spát.

Probudil mě nějaký rachot na chodbě, mamka něco mluvila a do toho se mísil ještě jeden hlas. Ne, nechám to být, nebudu kvůli tomu vstávat.

Když rachotu neubývalo, spíš přibývalo, vylezla jsem z postele a potichu jako myška, mám ale pocit, že i kdybych šla jako slon, tak by mě neslyšeli, jsem se doplížila ke dveřím. Potichounku jsem je otevřela a co nevidím. Petr stojí ve dveřích, rozpačitě přešlapuje z nohy na nohu a moje mamka na něj kouká, jak na největšího zločince. A pak začne výslech.

„Dobrý den, já jsem Petr Kvasnička,“ řekne Petr.

„No nazdar, Kvasničko. Co chceš?!“

„Já...“ zase přešlápl, „jsem přišel za Luckou, Zuzka říkala, že je nemocná, tak... jsem se chtěl zastavit a zeptat se, jak se má...?“

„No, má se dobře. Potřeboval jste ještě něco?“

„Ehm, rád bych si s Luckou popovídal,“ podrbal se v hlavě a v tu chvíli jsem já i mamka zahlédla jeho tetování.

„Popovídal!? A jste si vědom toho, že měla před dvěma dny narozeniny, patnácté. By mě takhle zajímalo, kolik je vám?“

„Jo, mně? No, v lednu mi bude dvacet.“

Už jsem jenom viděla, jak se mamka nadechuje... rychle jsem se podívala do zrcadla, opravila potřebné, učísla vlasy a skočila jim do hovoru.

„Ahoj Petře, jak si mě tu našel?“

Oba dva upřeli pohled na mě. Petr udivený, mamka rozezlený.

„No, volal jsem Zuzce a ta mi řekla, že jsi nemocná, tak jsem tě přišel navštívit.“

„Jé, tak to si moc hodnej. A co tady stojíte tak v síni, pojďte dál, vždyť sem hrozně táhne.“

Uf, vypadá to, že jsem to prozatím uhrála. Poseděli jsme v kuchyni, mamka se zatím uklidnila, já s Petrem jsme se bavili o všedních věcech, aby nechytla mamka nějaké podezření, no a když se Petr po hodině a půl rozhodl svou

návštěvu ukončit, zvedla jsem se s ním a šla ho doprovodit. Mezi dveřmi se na mě ještě otočil, usmál se a podal mi lístek s telefonním číslem.

„Kdyby si něco potřebovala nebo prostě jen tak...“ naposledy se usmál a zavřel za sebou dveře.

Když mamka uslyšela cvaknutí, vyřítla se na chodbu, její klid se najednou změnil v obrovský vztek a spustila.

„Víš vůbec kolik mu je!?“

„No vím a co jako?“

„Je mu dvacet a tobě jenom patnáct. Uvědomuješ si to!“ Zase začala hysterčit.

„A co si mám jako uvědomit?“

„No, že je o pět let starší než ty. A Lucie, tobě je teprve patnáct a to ještě ke všemu jenom dva dny.“

„Ježíš, v klidu mami, vždyť s ním nehodlám hned spát.“

„No to se ještě opovaž, nějakou couru tu doma mít nehodlám!!“

„Dobře mami, tak teď se všichni uklidníme, ano. Petr je jen můj dobrý kamarád (zatím) a dobří kamarádi snad spolu nespí... nebo snad jo?“

„No, to já nevím, co kde provádí za orgie?!“

„Orgie, prosím tě, kde si to vzala?!“

„No, stačí mi podívat se na něj. Copak ty jsi neviděla to jeho tetování?!“

„Viděla, děláš, jako kdyby to bylo kdoví co. Tetování je, maminko, v dnešní době zcela normální.“

„To je jedno!“ No konečně, docházejí jí slova.

„Tak dobře, tak se se mnou prostě na tohle téma nebav, dělej prostě, že Petr neexistuje! Jo?“

Na to mi neodpověděla. Odešla, já jsem se zavřela ve svém pokoji a čelila nutkání zavolat ihned Petrovi. Nakonec jsem mu stejně zavolala, ale až za dvě hodiny. Už jsem to prostě nevydržela.

Zeptal se mě, co doma, jestli mi nezpůsobil nějaké potíže a zeptal se, jestli bychom si mohli domluvit schůzku. S tím jsem ihned souhlasila, domluvili jsme se kdy a kde, rozloučili se a mně bylo krásně.

Usínala jsem sice hladová, ale s pocitem, že se už brzy uvidíme.

A mohlo by třeba vzniknout něco víc než pouhé přátelství!???

■ Vzдор Vojtěch Borýsek

Vzdorování je jedna z lidských vlastností, někdo se s ní narodí a někdo si vzdorování musí postupem času vybudovat, ale jsou i lidé, co se vzdorovat nenaučili. Jedním z nich je také Tom. Je mu 20 let, pracuje v kanceláři a nosí kávu svým nadřízeným. Všem ustupuje za každou cenu, jenom aby se nedostal do nějakého konfliktu. Je plachý a kdybyste mu řekli: „Skoč z okna,” myslím, že by to i udělal. Jeho život byl ostuda a chtěl to změnit, ale co a jak by měl udělat člověk, který celý život všem ustupoval a vždy se podřídil. Potřeboval se naučit vzdorovat a nebát se lidí.

Když se vracel autobusem z města na předměstí, tak mu nějaký starý pán podal letáček. Vzal si ho a zamyšleně si ho četl, byl to kurz sebevědomí a vzdorování. Na další zastávce vysedl a okamžitě se vydal na kurz.

Nikdo doteď neví, co se vlastně uvnitř stalo, ale Tom odtamtud vyšel jako úplně nový člověk. Ihned šel do centra, koupil si něco na sebe a šel do práce podat výpověď. V práci se mu jako obvykle posmívali, jenomže on se jenom usmál a pokračoval dál. Všichni ztichli. Tom si vytiskl nový životopis, uložil si ho do tašky a šel podat výpověď. Ve firmě už o něm nikdo neslyšel, ale já vám řeknu, jak se jeho život vyvíjel dál. Víte, proč jsem řekl jenom jeho jméno a ne příjmení? Neboť jeho celé jméno zní Thomas Cruise. Po odchodu z kanceláře se vydal studovat hereckou školu a šel do Hollywoodu! Jeho životní vzdor ho dostal až na plátna těch nejlepších amerických filmů. Tak co, vy také rádi vzdorujete?

■ Kabot Martina Svobodová

Prsty mu každou chvíli klouzaly níž a níž, zřetelně vnímal, jak proti jeho vůli povolují sevření. Věděl, že nemá smysl děle vzdorovat. Nechal lano vyklouznout ze své ztuhlé dlaně a dovolil prázdnotě, aby se zmocnila jeho zuboženého těla. Svištění větru trhalo poslední zbytky jeho naděje, světlo se změnilo v mihotavý bod vysoko nad horizontem a brzy zmizelo úplně. Jeho společností po zbytek času měla být chladná, trpělivá temnota a všudypřítomný chlad. Zavřel oči.

Odjakživa žil v pochybnosti. Nerozuměl světu a neměl ho rád. Nechápal jeho řád a smysl vlastní existence. Proč by měl dělat to, co od něj očekávají ostatní, proč by se neměl věnovat sobě, rozvíjet své zájmy a dát životu náplň? „Protože tak to chodí,” říkali ostatní. Nepochyboval, že není jediný, kdo se systémem nesouhlasí. Nikdo jiný si ale netroufl o svých vlastních pochybnostech komukoli říct.

Pozoroval své spoléčníky, v duchu se vysmíval jejich podřízenosti. Museli pohrdat sami sebou, když *jim* dovolili s nimi takto zacházet. Někteří se tvářili spokojeně.

Nejstarší vzpomínka, již byl ještě nedávno schopen vyvolat, se odehrávala v ambulanci. Probral se na lůžku z dřevěných latěk a nemohl se pořádně hýbat, jako by mozek úplně ztratil kontrolu nad svaly, jako by někdo nůžkami přestříhal všechny nervy a jeho zoufale vysílané impulsy se vytrácely do prázdna. Nad sebou uviděl něčí obličej. Nebyl schopen zaostřit na jeho rysy, dokonce i oči jej odmítaly poslouchat.

„Klid, chlapče,” řekl ten člověk hlubokým hlasem. „Spi. Za chvíli se všechno spraví,” poplácal ho po hrudi – znělo to trochu zvláště. Poslušně zavřel oči. Když se probudil podruhé, jeho tělo bylo o něco ochotnější, jako by se za dobu, kterou prospal, smířilo s faktem, že mu ještě stále patří a bude ho muset poslouchat. S pomocí muže s hlubokým hlasem se posadil. Nápoj, který mu podal, vypil do poslední kapky, přestože chutnal, jako by ho před ním pili minimálně tři další lidé. Alespoň uhasil palčivou žízeň, usazenou někde hluboko v jeho těle, na místě, jež nebyl schopen pojmenovat.

Rozhlédl se po místnosti, jejíž byl součástí. Tvrdé lůžko jej tlačilo, světlý

strop nad ním byl neobvykle vysoko. Všude kolem stálo plno věcí, všechny světlé nebo zvláště lesklé. Jejich pozorování v něm vyvolalo silný pocit děja vu; jako by všechno tohle už někdy viděl. Natáhl ruku, aby se dotknul jedné z malých, lesklých věcí. Ucukl, když ucítil na kůži chlad.

„To je zrcadlo,” řekl muž. „Když se do něj podíváš, uvidíš svůj odraz.”

Místo na zrcadlo se zahleděl na onoho klidně hovořícího člověka s hlubokým hlasem. Vypadal unaveně, jeho tvář pokrývalo strniště a obočí mu nad velkým nosem téměř srůstalo. Černé vlasy měl stažené do ohonu, na temeni hlavy se mu v nich začínaly objevovat šediny. Když se otočil, aby něco sundal z police, bylo vidět, že mu chybí téměř polovina boltce levého ucha. Jeho obraz vnímal jako celek, bez přemýšlení o názvech jednotlivých částí těla.

„Podej mi levou ruku,” požádal muž, když našel to, co hledal: drobný, lesklý kroužek.

Rozpačitě si přidržel dlaně před obličejem; po chvíli přemýšlení je k muži natáhl obě, aby si vybral sám, která že je ta levá. Muž jej za ni chytil a tu druhou mu dovolil spustit zpět.

„Tohle je levá ruka, ta druhá je pravá,” vysvětlil. Na chvíli se odmlčel, jako by uvažoval; potom začal ukazovat na její jednotlivé části. „Tady tohle je dlaň, a prsty, zápěstí, loket, paže, rameno. Časem na všechno přijdeš i sám.”

Rozlomil kroužek, položil ho na zápěstí jeho levé ruky a oba díly zase spojil.

„Zavři oči,” řekl tiše. Poslechl. Místnost se ponořila do tmy. Na ruce ucítil teplo. Brzy začalo přerůstat v horko až nesnesitelné intenzity. Otevřel oči a s křikem se snažil servat si tu věc z ruky, ale nedokázal to. Držela pevně. Něco mu teklo po tvářích. Nepřestal křičet, ani když horko sláblo; zmlkl, když se vytratilo úplně, když přestalo usilovat o zničení jeho kůže a zanechalo po sobě jen svědění a tupou bolest.

„Tohle budeš muset nějakou chvíli nosit, aby sis nerozškrabal ránu,” řekl ten muž. „Až ti ho za dva týdny sundám, uvidíš svůj identifikační kód. Nemá cenu ti ho teď říkat, zapomněl bys ho. Pod ním budeš vystupovat tady v centrále a kdykoli to bude třeba, budeš jím osločován. Pro lidi je ale složité rozeznávat od sebe větší množství číselných kódů, proto ti dávám jméno Galileo. Jeho původním nositelem byl italský astronom a filosof Galileo Galilei, významný objevitel. Nos ho se ctí.”

Galileo přikývl, ačkoli mu nebylo pořádně jasné, proč se má jmenovat po člověku, o němž nikdy neslyšel a jehož přínos lidstvu nebude patrně nikdy schopen docenit. Muži s hlubokým hlasem by byl vděčný za odpovědi na několik otázek, jež ho pálily na jazyku, nebyl však s to vyjádřit je slovy. Jediné, co vyšlo z jeho úst, bylo nesouvislé mumlání.

Poplácal ho po hlavě. „Však ono se to za chvíli srovná,” řekl konejšivě.

„Funkce se zlepšují každou minutou, kterou prožíváš. Dokud ale nemůžeš pořádně používat své tělo, dovol mi vysvětlit ti smysl tvé existence,” pokynul

rukou, jako by skutečně očekával jeho souhlas. Galileo téměř neznatelně přikývl.

„Nacházíš se v nitru hlavního sídla společnosti DORO specializující se na poskytování pomoci lidem, kteří si mohou dovolit ji využít k vykonávání každodenních úkonů, jež z nějakého důvodu nemohou nebo nechtějí provádět sami. Jsi jedním z vykonavatelů takové pomoci, ale než budeš přemístěn k majiteli, musíš projít výcvikem. Netvař se tak vyděšeně, naučíš se spoustu užitečných věcí. Každému subjektu – oficiální název je kabot, tedy koordinační asistenční robot – je přidělen jeden ze šesti specializovaných odborníků, doktorů, chceš-li. Já budu mít na starost tebe, budu tě opravovat a léčit, když se něco stane. Rozumíš?” Na chvíli se odmlčel, aby si odkašlal. „Měl by ses o sobě dozvědět spoustu informací, ale na to budeme mít dost času později. Teď ti ukážu základní funkce tvého těla. Veškeré pohyby řídíš mozkovým systémem, který se nachází v hlavě. Funkce rukou jsou základní, tedy uchopování a zdvihání předmětů. Nohy používáš jako lidé k chůzi a ke skákání, díky pružné vyztuženým kostem jsi schopen kontrolovat míru jejich ohýbání a přesně vypočíst délku i výšku skoku včetně místa dopadu. V rámci udržování tvé tělesné teploty ti katétry proudí do celého těla izolovaná krevní plazma pumpovaná srdečním akumulátorem jen ve chvílích, kdy je třeba, tedy ne neustále, jako je to u lidí s krví. Uvnitř tvého těla se nachází modifikovaná svalovina doplněná o umělá vlákna; dokonalá verze svaloviny klasické. Prostřednictvím čipu uvnitř tvého těla, jehož přesnou lokaci ti nejsem oprávněn sdělit, mohou autority kontrolovat tvé pohyby a myšlenky. O své soukromí se ale nemusíš bát. Nahlížejí jen do jednání poškozených či vzbouřených subjektů, kterým se ty, doufám, nestaneš.” Galileo dávno přestal poslouchat. Rozuměl sotva polovině z toho, co mu tenhle zvláštní člověk napovídal. Z hlubin jeho mysli se nyní začínala vynořovat slova a termíny, jež ještě před chvílí neznal. Rozhlížel se po místnosti ve snaze pojmenovat co nejvíce kusů nábytku a za každé další slovo, jež si vybavil, byl vděčný.

Po několika hodinách strávených v ambulanci ho doktor, dle vlastních slov, považoval za kompletně funkčního. Galileo stále nebyl plně schopen vnímat vše, co se kolem něj dělo, nebyl si tedy přesně jistý, jak se ocitnul ve velké místnosti zaplněné lůžky; věděl ale, že toto místo bude pro příštích pár týdnů jeho domovem.

Jen několik málo lůžek bylo obsazených, nedokázal je ještě spočítat. Osoby, které na nich seděly, si nebyly navzájem ani trochu podobné. Když se zamyslel, napadlo ho, že ani nemají důvod být. Každý z nich má přece jinou specializaci a funguje na odlišném principu. Alespoň to byla slova, jež mu doktor několikrát důrazně zopakoval. *Nepovyšuj se nad ostatní a nedovol jim*

povyšovat se nad tebe, protože každý je jedinečný a nikdo není lepší než jiní. Nikdo nemluvil. Seděli bez hnutí na svých matracích očekávající čas noci. Když nastala, bílé, roztřesené světlo několika žárovek s cvaknutím pohaslo a šustění pokrývek napovědělo, co je třeba udělat. Byl čas spát.

Otevřel ústa, jako by chtěl něco říct, jeho hlasové ústrojí už ale nejspíš podlehlo chladu a vypovědělo funkci. Nebyl s to pohnout prsty na rukou, chvílemi se nedokázal ubránit pocitu, že už žádné ruce nemá, že z něj s největší pravděpodobností zbývá už jen trup, pouhé torzo jeho někdejšího těla, klesající pomalu, ale jistě na samé dno světa. Aby zabránil selhávání systému, pokoušel se vzpomenout si na svůj výcvik, vybavit si nekonečné hodiny tréninku a monology doktora, který ho do detailů učil, jak jeho tělo funguje. Nedokázal to.

Jeho první majitel byl velký člověk, snad wrestler nebo boxer, a Galilea se ujal necelé dva měsíce po jeho vytvoření. Nevzpomínal si na nic než na dnešní večer; na chvíli, kdy se dozvěděl pravdu o svém původu. Pravdu, již mu nebyli majitel, doktor ani ostatní kaboti schopni sdělit.

Majitele přišel ten den navštívit jeho dávný přítel a Galileo dostal za úkol přinést ze sklepa jeho domu pořádně uleželý alkohol. Když mířil kolem obývacího pokoje do kuchyně, aby láhev otevřel a přinesl jim ji společně se sklenicemi, zaslechl útržek více než důležitého rozhovoru.

„... nemusel platit ani cent, dostal jsem ho zadarmo jako testovací model nového druhu. Není to klasický kabot. Ani nevím, jestli se tak vlastně může označovat. Je první svého druhu, ale jestli obstojí, vytvoří další a vystřídají jimi všechny současné kaboty, protože by měli být spolehlivější,“ vysvětloval majitel.

„Tys ho vzal, přestože jsi věděl, co je zač? Nemyslíš, že by mohl být nebezpečný?“

„Pochybuju. Vymazali mu paměť a nazpět vložili jen tolik, kolik dávají obyčejným kabotům, nic navíc.“

„Ale byl to přece člověk? Nepřipadá ti to nechutné?“

„Proč? Je to lepší, než kdyby jeho tělo jen vyhodili, ne? Našli ho na pláži v dezolátním stavu, ale většina důležitých orgánů zůstala zachována, stačilo jen najít způsob, jak je znovu přimět k funkci. Nebyla by škoda se o to nepokusit?“

„Je to nepřirozené. Nebojíš se, že by si mohl vzpomenout na svůj předchozí život a něco ti udělat?“

„Bez obav, v palci u nohy má nějaký čip či co, pomocí kterého ho centrála ovládá, takže si nemůže vzpomenout, ani kdyby věděl na co.“

Galileo nerozuměl téměř ničemu z toho, o čem ti dva tak zaujatě mluvili.

Když se později vrátil z kuchyně, na naleštěném podnosu dvě sklenice a v ruce otevřenou láhev, mluvili o konečném skóre v zápasu nějakého dávno zapomenutého sportu.

Skutečná váha jejich slov na Galilea dolehla až mnohem později. Když měl čas o všem přemýšlet, stálh si těžké, ocelovými pláty vyztužené boty a pod světlem lampičky si prohlížel své palce. Nehet jednoho z nich byl světle růžový, vytvořený jako nápodoba nehtů lidského těla, druhý temně modrý. Najednou věděl, že je to čip, kvůli němuž si nemůže vybavit... jak to říkal ten člověk... svůj předchozí život. Pokud byl nějaký život před tím, než se v doktorově ambulanci probudil, znamenalo to, že nebyl vytvořen, aby sloužil lidem. Jeho původní účel musel být jiný. Ale jaký?

Čím déle o tom přemýšlel, tím více nepravděpodobných možností ho napadalo. Nakonec došel k závěru, že existuje jen jediný způsob, jak zjistit pravdu. Natáhl se a ze stolku sebral svůj kapesní nůž. Jeho chladná čepel se ve svitu žárovky slabě blyštěla, jako by spiklenecky pomrkávala a vyzývala ho k činu, jež se chystal provést. Zdvihl paži, napřáhl se, aby měl pořádný švih a do úderu zapojil co nejvíce svalových celků, pak ruku prudce spustil; nůž však po jeho kůži jen se zařinčením sklouzl. Jistě že by ho nenechali zbavit se ho takhle rychle.

Vzpomněl si, jak před několika dny podle pokynů majitele stříhal na dlouhé pruhy plech. Ty velké, těžké a hlavně ostré nůžky nechali v garáži. Vstal, zhasl lampičku a vyplížil se z pokoje. Dům byl ztichlý, v tuto noční dobu již všichni jeho obyvatelé dávno spali a nemusel se tedy bát, že bude dopaden a po zásluze potrestán. Tiše sešlapal schody, kouskem drátu si odemkl zadní dveře a vyklouzl do noční tmy. Ledový vítr pronikl skrz jeho upnutou kombinézu a utichl pohlcen kůží v podobě chladu, jenž rozklepal všechny molekuly jeho těla a na malý moment mu zabránil se pohnout. Když se pak bosýma nohama brodil nánosy zářivě bílého sněhu, zalitoval, že si boty znovu neobul. Přesto došel bez jediného zvuku až ke garáži, pootevřel vrata a vstoupil.

Rozsvítil; žárovka zablikala a naplnila místnost mdlým světlem. Našel je, aniž by musel hledat. Visely na drátěném háku na stěně. Přitáhl si židli, vystoupil na ni a s menšími obtížemi zahrnující křehkost rozpadajícího se kusu nábytku a slabost v jeho rukou, je sundal a položil na podlahu. Roztáhl čepele od sebe a bez dalšího rozmyslu mezi ně nastrčil palec své levé nohy. Ostatní prsty pečlivě pokrčil, aby nedošly úhony.

Zhluboka se nadechl a vši silou k sobě stlačil obě rukojeti. Neodvážil se přitom pozorovat své chodidlo; zaslechl jen kovové zazvonění, to palec dopadl na betonem zalitou, hliněnou podlahu. Místností se rozléhal něčí děsivý bolestný křik. Zřetelně cítil něčí bolest. Chvíli mu trvalo, než si uvědomil, že se to vše děje jemu. Že je to jeho bolest, jeho křik a jeho krev, která se proudem

valí na podlahu. Upustil nůžky a přitlačil si obě ruce na ústa, aby se umlčel. Zatínaje zuby se zkroutil do klubička, aby z něj už nevyšla ani hláška. Bolest jím projížděla ve vlnách, jako by si postupně odstraňoval další a další palce. Po několika minutách mohl říct, že bolest polevuje; buďto tomu tak skutečně bylo, nebo si na ni postupně zvykal.

Pomalů se posadil. Pohled na všechnu tu krev mu nedělal dobře; nápad, že by ji měl zastavit, shledal skvělým. Rozhlédl se. Neviděl nic než hadr zamazaný čímsi tmavým. Natáhl se pro něj a do nejčistší části si zabalil chodidlo.

Zbytkem se pokoušel vysušit alespoň část krve z podlahy.

Kaboti nemohou vykrvácet, protože nemají cévy ani srdce, které by pumpovalo krev. Srdeční aparát se stará o elektrickou regulaci impulsů vycházejících z mozku, aby nedocházelo k přetěžování svalové hmoty. Nervy přenášejí impulsy jen z mozku, nikoli do něj, takže kaboti nemohou cítit chlad, teplo ani bolest.

Pootevřel ústa, když si vybavil tahle doktorova slova. Nikdy neměl pocit, že by mu něco z jeho přednášek uvízlo v hlavě. Rovněž mu nikdy nepřipadalo divné, že on sám, ačkoli byl kabotem – nebo se za něj považoval – vždycky tohle všechno cítil. Jeho kůže byla vyztužená, takže se neporanil často, ale když se to stalo, tekla mu krev; hustá, rudá krev, jaká teče lidem. Složil hlavu do dlaní. Jak mu tohle mohlo uniknout?

Pomalým krokem dokulhal zpět do domu. Ve svém pokoji si z nohy opláchl zaschlou krev, omotal pahýl obvazem a svalil se na postel. Nezbývalo než čekat, kdy se o tomhle dozví centrála. Teoreticky by mohl předpokládat, že už to vědí. Pokud tomu tak je, nejspíš se vydali na cestu. Chystají se zavléct ho zpátky, vzít mu paměť a stvořit další čip, pak s ním znovu zacházet jako s otrokem a nechat ho si myslet, že je méně než oni.

„Přece to tak nemusí být,“ došlo mu náhle. Teď už k nim není oficiálně poután, takže když uteče někam daleko, nebudou mít nejmenší šanci se ho zmocnit.

Nebude na nic čekat.

Vyskočil na nohy – sotva se ale dotknul koleny země a jeho levou nohou projela nová vlna bolesti, uznal, že by možná mohl začít o něco pomaleji. Jakmile byl schopen vstát, nasoukal se do bot, oblékl si kabát a opět se vyplížil z domu.

Zastavil se záhy. Chodník před vstupní brankou pokrývala tlustá vrstva sněhu a vločky snášející se z temné oblohy ji každou vteřinou navyšovaly. Půlnoční vítr si hrál s jeho vlasy, surově jimi trhal ze strany na stranu, jako by ho o ně chtěl připravit. Uprostřed toho všeho stál Galileo, sám. S rukama v kapsách se rozhlížel a připadal si bezvýznamný, prázdný. Přemýšlení o své vlastní nicotnosti mu vhánělo slzy do očí. Setřel je rukávem a začal sestupovat do údolí.

Ačkoli neměl kam jít, věděl, že se nesmí zastavit.

Nedokázal nepřemýšlet o všem, co ho cestou potkalo. Kolik toho viděl, kolik prožil. Jako člověk vnímal vše jinak. Už chápal, proč ho ostatní kaboti nenáviděli, proč se na něj stěží kdy podívali a kdykoli se k nim otočil zády, navázeli se do něj. Přirozeně jej považovali za hrozbu, jež musí být eliminována, aby nedošlo k narušení systému.

Po několika kilometrech cesty zastavil, aby se podíval na hvězdy. Už nesněžilo a nebe bylo nezvykle jasné. Ztrácel se v množství všech těch třpytících se bodů, přál si vznést se mezi ně a poznat je, pohlit je a být jimi pohlcen. Chápal, proč jimi bylo tolik lidí fascinováno. *Jméno mi zjevně nevybrali náhodně.*

Ušel ještě pár kroků, než ho přestaly poslouchat nohy. Uvědomil si, že kvůli všemu tomu kovu, jež obsahovalo jeho nové, vylepšené a opravené tělo, je k zimě náchylnější. Netušil, kolik částí jeho těla bylo nahrazeno umělými – věděl ale, že jich musí být spousta.

Aby si odpočinul, posadil se na zasněženou lavičku a pokoušel se vybavit si okolnosti, které předcházely jeho smrti, možná tu událost samotnou a přechod mezi nebytím a rekonstrukcí. Cítil se unavený. Hlava mu padala na prsa a oči se samy od sebe zavíraly.

„Raději zemřu svobodný než žít jako otrok,” zašeptal do tmy. Z dálky se ozvalo zavytí psa, který jako by s ním souhlasil; Galileo už ho ale neslyšel. Tělo ho opustilo. Poslední zbytky jeho dechu v podobě páry se v chladném vzduchu dávno rozplynuly. Stále se však udržoval při vědomí – skutečný svět byl pro něj jako lano, jež pevně svíral svými zkřehlými, necitlivými prsty; a on věděl, že když poleví, spadne do propasti nicoty, odkud se už podruhé nedostane. Prsty mu každou chvíli klouzaly níž a níž, zřetelně vnímal, jak proti jeho vůli povolují sevření. Moc dobře věděl, že nemá smysl déle vzdorovat. Nechal lano vyklouznout ze své ztuhlé dlaně a dovolil prázdnotě, aby se zmocnila jeho zuboženého těla. Svištění větru trhalo poslední zbytky jeho naděje, světlo se změnilo v mihotavý bod vysoko nad horizontem a brzy zmizelo úplně. Jeho společností po zbytek času měla být chladná, trpělivá temnota a všudypřítomný chlad. Pousmál se a pevně zavřel oči.

■ Děšť

Kateřina Kosová

Vítr je teplý a suchý. Jako nevyzpytatelný pán putuje bez přestání naším krajem, drtí a odnáší v sevřených pěstích skály za nekonečný obzor. Rty se pod jeho bičem mění v rozorané pole bez vláhy, přesto ho nepřestávám obdivovat. V hloubi duše mu tak závidím! Je nespoutaný, je volný, je větrem a ničím jiným.

Sedím na staré hoře s kouskem ukradeného času. Keř po mé levé ruce je symbolem procitnutí. Láskyplně a s obavou skrývám ve svých dlaních zažloutlý papír. Dal mi ho on, keř staré hory. Chytil ten vytržený papír z knihy do svých větví a už jej nepustil.

Je to zapomenutá stránka z nepojmenované knihy, na ní kresba ženy, pod ní stojí v pozoru dva verše v cizí řeči. Rozluštila jsem jejich obsah i s tušením, že ona pravda skrytá v nich je zakázaná.

Nestydím se a strach jsem přijala s kuráží. Nebudu dál vyčkávat, už mě hledají.

Domy jednoduché, s dřevěnými okenicemi vítají zbloudilou duši. Ulice je tichá, na jejím konci v prachu cesty sedí dítě. Hraje si. S čím? To nevím. Ztratím se z jeho očí v náruči jedné z dalších ulic. Náhle k mým uším zabloudí hluboké hlasy. Muži jsou tady!

Vstoupím do našeho domu. Matka stojí v rohu. Svým oděvem splývá s jeho šerem, pouze oči jí svítí jako kočce. Ve středu místnosti se zaujatě baví dva muži. Otec, vysoký a mezi všemi vážený, je opět tak nepřístupný. Neznám ho, nemiluji ho. Je kýmsi, majitelem domu a dohodcem ceny. V jeho zájmu je pouze prodat zboží co nejvýhodněji.

Kdy jsem se z dcery proměnila v kus věci, co nemá duši? Mám být vděčná, tradice tak velí, můj manžel je velice bohatý. Stojí tam s mým otcem tváří ke mně, avšak pohledem o mě nezavádí. Jeho šedé vousy, hrubá tvář a kruté oči probouzí hrdost v mé duši.

Pečlivě ukrytá stránka ve vrstvách látky hoří nadějí a slova omamují mysl.

Ženo má, čím jsi?

Královnou tajemství, zábleskem v zoufalství.

Andělské vtělení, s ránem mé soužení.

Ženo má, kde jsi?

*Chytit tě v svítání, ztratit tě v loučení.
Ženo má, proč jsi?*

*Milovat, leč není cesty zpět,
rozdat mé srdce
i zhynout v řece milostných vět.*

Dohodnuto. Zničili moji duši, nemám na ni právo. Nejsem nadále dívkou, ale ani ženou. To slovo nemá význam. Změnilo se v cosi, co nedosáhne ani na tlapy vyhublému psovi.

Ohlédnu se na matku. Neměla jsem to dělat! V tom okamžiku mi realita zatne ostré drápy do nevinného srdce. Zmizela kdesi v dáli, v jejích očích nyní plují ledy. Nejsem dcerou, kterou kdysi milovala. Ta zemřela ve stisku rukou dvou mužů a z popela jejího těla povstala bytost stejná té zahalené siluetě, jež kdysi patřila mé matce.

Budoucí manžel si mě poprvé všiml. Přistoupí blíž, bystrým pohledem hledá chybu na nově zakoupené věci. Nenašel ji, nikdy ji nenajde. V ten okamžik vím, že jsem krásná.

S ranním sluncem zanikla slova proklínající můj úděl, s paprsky odešlo dlouholeté trápení, že jsem ženou. Probudila jsem se. Mladost pramení v mém těle a chce být milována, srdce se chvěje při pohledu na svět, rozum je okouzlen životem. Já miluji sama sebe. Ano, není to nic zlého, Bože.

Odvádí mě a svazují do svatebních látek. Okolo se vznáší skřípavé hlasy starých žen, přísné pohledy našich pánů drží stráž a cinkot pohárů na stole plaší nepřipustné ideje. Novodobá poprava, můj svatební den.

Prohlížím si muže vedle sebe. Hnusí se mi. Vrásky zamračeného obličeje nikdy nepropustí na svobodu jediný úsměv, páteř se hrbí pod těžkostí let a hrubá ruka pohlazení nezná, jen trest. Jsem jediná, kdo vidí skutečnost? Co vás všechny žene, že ptáčata nabízíte spárům supů?

„Ne.“ Všichni se promění v kamenné sochy.

„Ne!“ To slovo je osvobozující.

„Ne!“ Volnost, mé zapuzené já, vše je na dosah ruky!

Drtivý stisk sevře moji paži, chce mě umlčet. Vytrhnu se. Kolem jsou směšné karikatury, zástup přišer zaskočeně hledí na divoké zvíře, které se vzepřelo pánovi. Dech života plní mé plíce. „Pohrdám vámi!“ Vzdor mě sytí, nebloudím, cestu dláždí odvaha. Vůle křičí: „Jdi, mé dítě, jdi!“ Vyběhnu ven. Toužím cítit vítr, uniknout kleci!

Matka poplašeně vřeští, otec přece jen projevil emoce. Směji se, utíkám jim. Nezáleží mi na nich, vzpírám se smrti tady a teď. Jdu vstříc životu, který je mimo tyto stěny.

Ulice města již nejsou stísněné, horko mě nedusí. Udělala jsem to! Zrodila jsem se znova.

Lavina slepého zla pronásleduje mé kroky, lidé se blíží. Jdu klidně. Dostihnou mé tělo, ale ne moji duši.

Ještě ji spatřím, moji starou horu a rozcuchaný keř na ní. Jsem přece žena, vítr se mi klaní. Jsem ženou na tom žlutém papíře, jsem ženou každého tištěného verše. Jsem ženou, ach, jak je to krásné!

Kameny jsou věrné tradici a ruce se nestydí. První hozený patří otci, matky je ten druhý. Oba se trefí. I ostatní neminou cíl. Jsou utopeni v moři pýchy, jejich pošpiněná čest jimi cloumá v kalném vlnobití.

Kráčím dál, písek pod nohama se mění v hedvábnou louku z kresby. Mé rozpuštěné vlasy se lesknou v ranním slunci. Prší? Ne, to jen krev stéká po mé tváři.

Za chvíli, za malou chvíli pocítím rosu na lněné sukni. Kresba nadále nebude kresbou, ale nabídne mi brány své netělesnosti. Nelituji, že do ní vkročím, protože stále to budu já. I krev se v jemném dešti rozpustí.

Zbývá několik dopadů zloby, praskají okovy tradic. Konečně, poslední dopadl k cíli.

Já ho cítím.

Déšť je nebesky svěží...

3.

místo v literární soutěži v kategorii Střední školy

■ Vzдор

Anna Vacková

Do svých pískově blondatých vlasů jsem lehce zastrčila pírko a všechny ty vlnité vlasy, co připomínají rozbouřený Atlantik, se proměnily v uhlazený elegantní drdol. Usmála jsem se do oválného zrcadla a naposledy jsem zkontrolovala, že je všechno v pořádku. Obličej se mi přes noc nerozpadl, nerozleptal i přes všechnu tu zákeřnost, špínu a špatnost, co se v člověku skrývá.

Ještě jednou obtáhnou pomalými a pečlivými tahy svoje souměrné rty purpurově rudou rtěnkou a jsem připravená. Vykročím pravou nohou (ano, na tyhle rituály ještě pořád věřím), podpatky zaklapají a teď už jen nadzvednu koutky rtů – usmívám se. Ceníím 32 bílých zářivých „věciček“ v mých ústech, které se ale dokážou i pořádně zakousnout.

„Mirko! Mirko!“ slyším za sebou. „Kam tak uháníš? Ještě máme 20 minut čas!“ „Jo, jo, já vím, ale chtěla jsem si všechno pořádně připravit,“ odpovím Radce soustředěně. Její čokoládově hnědé vlasy se lesknou jako nově nablýskané Audi A8. Otevře svá velká ústa a pokračuje. „Dneska letíme s tím novým pilotem, co?“ zeptá se mě a uchichtne se. „Jsem napnutá, jak turbulence bude zvládat on,“ zasměje se nahlas a já musím s ní. Je bláznivá.

Společně poletujeme nad zemí už tři a půl roku. Sedly jsme si hned po prvních dnech, i když je tolik věcí a vlastností, co mě na Radce vytáčí, samozřejmě. Však to znáte i vy sami. Třeba to, když nutně potřebuju potvrdit důležitý záležitost a ona ne a není k nalezení. To, když mi něco slíbí a pak se na mě vyprdne. Když chci jen tak koukat a pozorovat svět a dění a lidi kolem, ale Radka se mnou neustále potřebuje mluvit. I přesto spolu trávíme spoustu času i mimo naši pracovní dobu. Milujeme společný zmrzlinový dýchánek, geocaching nebo prostě jen to, když v létě lehne pod širák a opijíme se ovocným vínem.

„Pořád ji nosíš s sebou v těch tvých oprýskaných deskách?“ hlesne Radka tlumeným hlasem.

„To víš, že jo! Pořád je to můj opěrný bod. Pořád se chci dostat se společností do Kalifornie. Tenhle stereotyp žiju už moc dlouho,“ odmlčím se na krátkou chvíli. „Copak ty se nechceš dostat jinam?“ zajímám se já.

„Popravdě pohlednici Antarktidy u sebe ještě nenosím,“ zasmějeme se hlasitě znovu a čas přivítat cestující na palubě právě zaklepal na dveře.

Let je klidný a Zdeněk, ten pilot nováček, všechno zvládá znamenitě. Pořád se držíme vysoko nad zemí. Sedíme s Radkou na nepohodlných křeslech a popíjíme brusinkový džus. Její tvář je stejná, neměnná, ale vidím, že oči jsou najednou vážné.

„Ty, Mirko, víš o tom konkurzu na novou letušku?“

„Nová letuška? Kam? Jaký spoj?“ vyhrknu pohotově.

Radka pomalu vyjmenovává onen spoj. „Praha – Paříž – Heathrow – Sacramento.“

„Cože?“ vypustím ze sebe tak rychle, že se málem zakuckám.

„Holky? Za 10 minut přistáváme,“ ozve se z kabiny pilota. Mechanicky se s Radkou zvedneme a uděláme všechno tak, jak máme.

Do mě ale najednou vjel nový život. Záblesk, zemětřesení, tohle je moje šance! Všechno kolem mě se točí jako kolotoče o poutích. Moje oči se teď podobají těm dětským – radostí, nadějí a přesvědčením. Směr a dlážděná cesta. Jedině děti totiž vědí, co hledají a já jsem se právě vrátila o pár let zpátky.

Slyším, jak se o sebe opírají suché listy rákosí. Jak po strunách přejíždějí konečky úzkých prstů. Dokonce i to, když baculaté kapičky deště putují po obloze a v další sekundě se roztříští o kamenné patníky v ulicích velkoměst.

Pomalu přicházím k sobě, nadšení po sobě zahluzuje první viditelné stopy, ale vím, jsem si jistá, že žhavá láva neustále bobtná uvnitř mě. Na povrch vystupuje

jen horká teplá pára. Domů se dostávám po 14 hodinách od začátku našeho letu. Utíkám, seč mi síly stačí. Sprintuji tak, že nohy předbíhají samotné tělo. Touha je mou výbojkou, mým momentálním nejlepším přítelem.

S Radkou jsme se jen rychle rozloučili, pevně se objaly a řekly jsme si tím víc slov, než kdybychom vedly třiminutový dialog. Ta reklama na sněhobílé Rafaelo má opravdu něco do sebe, probleskne mi hlavou.

„Slečno Dolejší! Vás jsem takovou dobu neviděla!“ ohlédnou se a přímo za mnou stojí paní Horáčková. Na nohou má červené vybledlé trepky a její drobounkou, až kostnatou postavu, lemuje tmavě černý plášť.

„Jak se máte? No povídejte! Jak se máte?“ opakuje nedočkavě znovu. Její hlas je trochu výš položený a při vyslovování koncovek - la a - te jí nepřírozeně poskočí ještě výš. A tak odpovím, že moc dobře a že se vlastně nic jiného neděje, že si jen tak žiju a snažím se nestresovat.

Zaklapnu dveře, ruce navoním levandulovým mýdlem a sedám k počítači. Najíždím na stránky a moje oči do slova a do písmene dychtí po odkazu, který hledám. Paráda! Mám to. „Konkurz, konkurz,“ mumlám si pro sebe.

A pak přišla rána. Bum. Bum. Bác. Prásk. Panenky mi znehybněly a potemněly ještě víc, než je to snad možné. Hlasivky mi přestaly fungovat. Lapám po dechu jako kapr o Vánocích, který za chvíli vydechne naposledy, a ostatní si potom schovají jeho šupiny pod štědrovečerní talíř. Necítím nic. Černá díra uprostřed mého hrudníku. Medově zlatý písek „tekoucí“ mezi mými prsty u nohou na prázdné poušti.

„Děkujeme všem za účast ve výběrovém řízení a gratulujeme vítězce Radce Bláhové.“

56x jsem přečetla tuhle větu a během několika okamžiků se ze mě stala plovoucí ledová kra.

Jak se teď zachovat a jakým myšlenkám dát v hlavě prostor? Zradilo mě mé druhé já. Zradil mě někdo, komu jsem bezmezně důvěřovala. Zradila mě Radka a ukradla mi můj sen. Můj sen. A co je nejhorší, že ona sama to dobře ví.

Dalšího dne jsem se s točící se hlavou vypotácela ven. Jako kdyby mě z onoho pouťového kolotoče nechtěli sundat. Nechtěli mi zastavit, abych se chodidly mohla dotknout pevné země. Do svých pískově blondatých vlasů jsem lehce zastrčila pírko a všechny ty vlnité vlasy, co připomínají rozbouřený Atlantik, se proměnily v uhlazený elegantní drdol. Usmála jsem se do oválného zrcadla a naposledy jsem zkontrolovala, že je všechno v pořádku. Obličej se mi přes noc nerozpadl, nerozleptal i přes všechnu tu zákeřnost, špínu a špatnost, co se v člověku skrývá.

Vyкроčím pravou nohou (ano, ano, ještě pořád věřím) a pak ji zahlédnu. Jde jistě jako obvykle. Nehrbí se a její hlava je vztyčená. Vlasy se lesknou, tentokrát jako Ford Mustang Shelby. Obejme mě na přivítanou a uvnitř mě se všechno

kymácí jako stébla letních trav. Jdeme tiše – klap, klap, klap, klap. Podpatky, slyšíte?

„Všechno vím,” vypadne ze mě náhle a nečekaně. „O tom konkurzu, o té výhře. Všechno.” A teď je ticho. Slyším kapičky deště padající na patníky.

„Mirko, odpusť mi to. Já, já chtěla jsem ti všechno říct. Svěřit se ti s tím. Poprosit o odpuštění, ale nešlo to. Nevím proč, ale zkrátka to nešlo.” Její tvář vypadala jako mléčné sklo, skrz které není nic vidět.

„Vím, že tohle je tvůj sen a já ti ho vzala. Bez oznámení a bez ničeho,” pokračovala Radka neúnavně dál a její slova se mi pomalu ztrácela za obzorem. Proměnila jsem se v tlakový hrnec, který píská a pění. V žárovku, která praskla. V tornádo, co sílí každou sekundou víc a víc. Najednou se ve mně něco silného vzepřelo. Z ničeho nic.

„Ne. Nech toho. Přiju ti to. Nezlobím se. Netrap se kvůli tomu. Kvůli mně,” s podivem jsem poslouchala sama sebe. Nechápala jsem, co dělám, co vyvádím, protože jediné, na co jsem myslela, bylo, jak Radce podrazím nohy a ona se přede mnou sesune k zemi. Svými silnými pažemi ji budu držet hlavu pod vodou. Nechám ji, ať se vzpírá a přitlačím ještě víc. Nehty jí rozdrápu kůži do krve a nechám ji ležet tak, aby ji mohli oklovávat ptáci.

Proč jsem to neudělala? Proč jsem jí podala ruku a usmála se? Kolik času svého života člověk prožije v křeči a předstírání?

Objaly jsme se, tak jako „vždy” a v uších jsem slyšela omluvy.

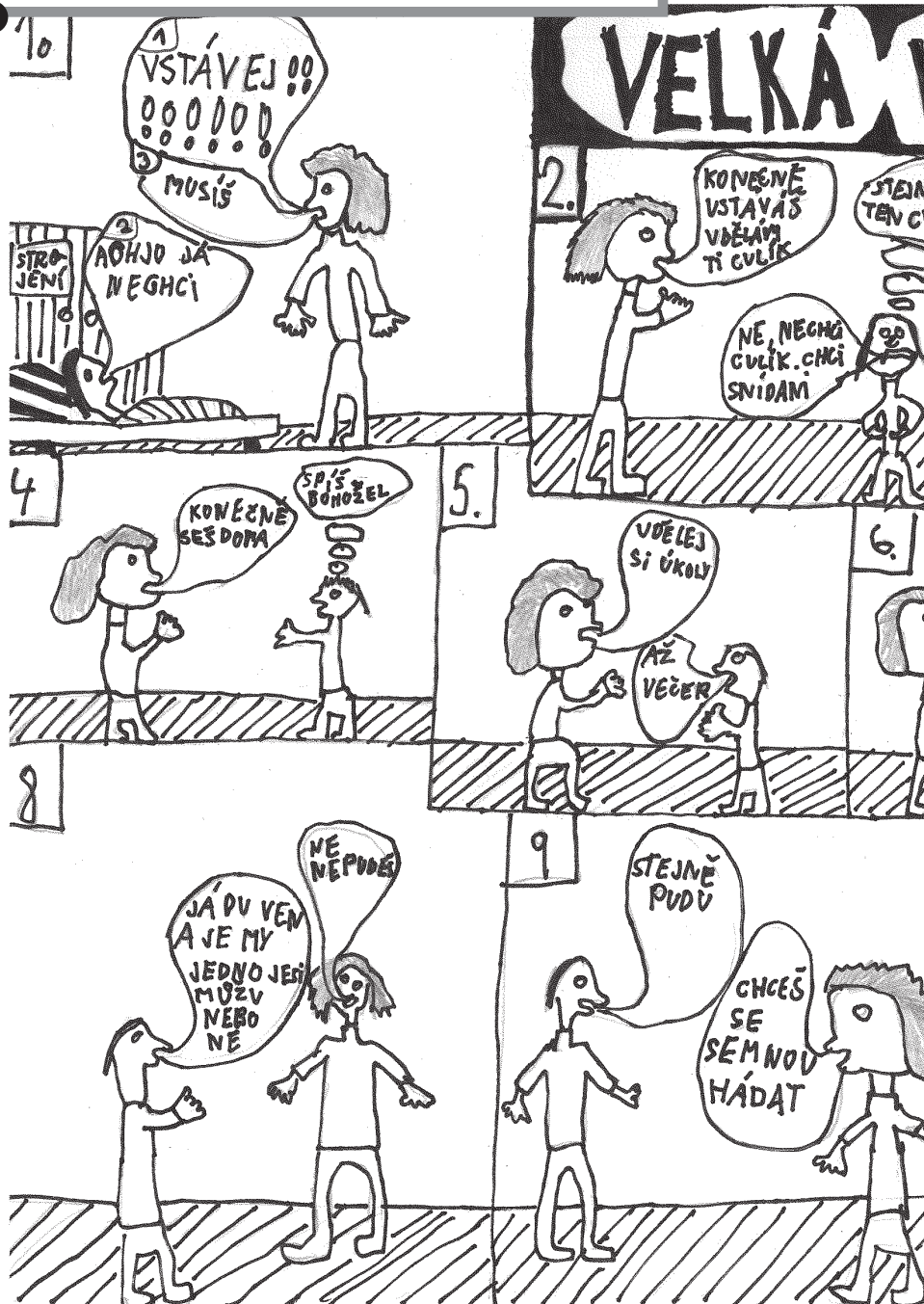
A pak jsme vykročily společně vstříc letadlu (jakou nohou, to už teď nevím) a poslední na co si vzpomenu, jsou kusy papíru, co poletují vzduchem. To jen mé staré a ošoupané pohlednici přirostla křídla a roztrhaná na malé kousky se vznášela a mizela v neznámu.

PCI ŠKOLY

THE
END

VZDORNICE

JE JE
VÍK NÁVÍK

3.

JES
MUSÍS
DO Jkoly

TOJE ZASE
HNUS

4.

2) TO
DOUFAJ

OKAJOU
DO FROL

7.

MÁŠ
TADY
SVAČINU

TO
DOUFAJ

ZATO VZDOROVÁNÍ
MÁŠ ZARACHA

JÁ
TO
VIM

10

JÓ
CHCI
AJAK

TAK
DOBŘE

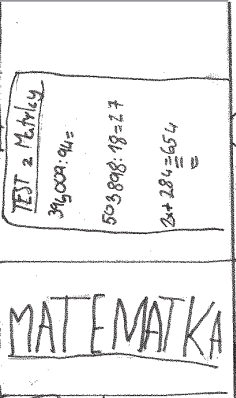
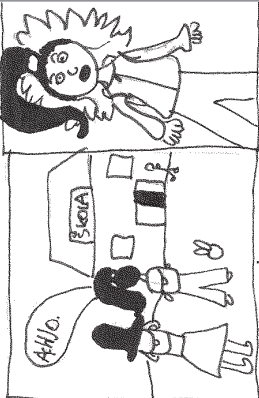
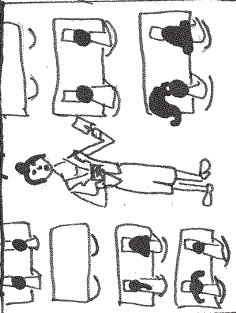
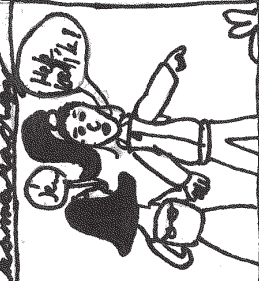
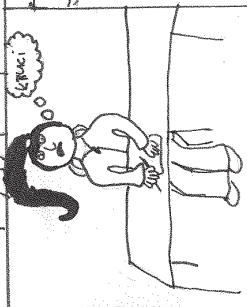
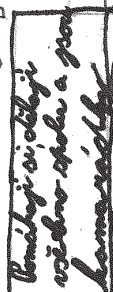
11.

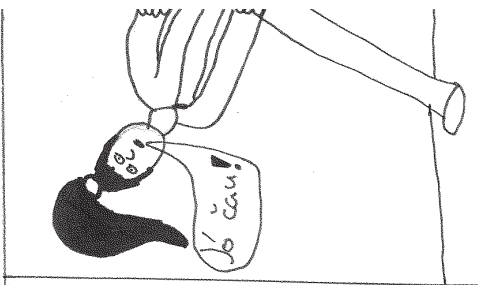

VŽ
MĚ
NEBUDEŠ
VZDOROVAT

NO,
POBŘA

A TAK TO. VŠECHNO
SKONČILO

An abstract black and white drawing of a face. The nose is represented by a solid black triangle pointing downwards. The eye is a solid black circle. The mouth is a simple, slightly curved line. The drawing is minimalist and graphic.

Speciální ocenění za žurnalistický talent

■ Rozhovor s Petrem Koukalem Tereza Ondráčková

Petr Koukal: pětinásobný mistr ČR v badmintonu, účastník LOH v Pekingu a mediální tvář organizace Rakovina věc veřejná. Na vrcholu své sportovní kariéry prodělal rakovinu varlat. Podstoupil operaci a tři chemoterapie, mezi nimiž dokázal obhájit titul mistra ČR. Když jsem ho kontaktovala, byl velice vstřícný a milý, ihned mi nabídl tykání a pozval mě do své oblíbené restaurace Kolkovna. Šíří osvětu mezi mladými muži, věří ve slovo NÁVRAT a neztratil naději. A k tomu svým příběhem inspiruje další pacienty.

Jak Tě vůbec napadlo, že se začneš živit badmintonem?

Nepřišlo to samo. Byl jsem malý, bylo mi osm a táta hrál badminton. Tahal mě s sebou na turnaje a na tréninky, to mě začalo bavit společně s dalšími sporty. Dělal jsem i atletiku, tenis, plavání. Až od patnácti, kdy nešlo dělat víc sportů dohromady, jsem si musel vybrat. Badminton u mě převažoval, protože ho hrál táta. A to, že bych se jím mohl živit, že se jím budu živit, mi došlo až okolo sedmnácti osmnácti, kdy jsem začal vyhrávat a trochu si tím vydělávat. Řekl jsem si, že bych to mohl zkusit a že bych se mohl dostat na olympiádu. To by pomohlo sponzorům a vůbec sportu samotnému. Rozhodl jsem se, že nepůjdu na vysokou, resp. že půjdu, ale později, nechtěl jsem ji přerušovat. Šel jsem trénovat do Německa a začal jsem se tomu věnovat mnohem víc.

Nezdá se Ti, že se badminton bere jako druhořadý sport?

To se mi nezdá, to je prostě fakt. Samozřejmě mě to mrzí, ale situace je podstatně lepší než před pár lety. Věřím, že i moje sportování, moje úspěchy a vůbec to, že se tomuto sportu věnuji, pomáhá. A mám z toho dobrý pocit. Teď ho dělá podstatně víc lidí, potkávám je na ulici s raketami, dřív to vůbec nebylo. Spousta lidí už ví, o co jde, když se řekne badminton, že je to olympijský, náročný a zajímavý sport, žádné pinkání u vody, jak si to každý představoval dřív.

Jak probíhá Tvá kvalifikace na OH? Jakou máš formu?

Do konce mi chybí šest týdnů a budu hrát ještě pět turnajů, takže co týden, to turnaj. Teď jsem se vrátil, ve středu zase odlítám. A já jsem na 36. postupové pozici z 38. Je to hodně těsné. 36 až 45 jsou ti hráči, kteří se perou o dvě poslední místa. Teď jsem postupový a je potřeba těch pět turnajů minimálně

udržet nebo, poskočit ještě výš. Jsou to dost nervy. A dost náročný období. Ale doufám, že svůj návrat dovrším právě na olympijských hrách.

Tvou kariéru však přerušila nemoc. Jak Ti byla diagnostikována rakovina?

Zjistil jsem to tak, že jsem seděl tady v té restauraci, začalo to u toho stolu naproti. Bydlel jsem kousek odtud a byl jsem tu skoro pořád. Měli jsme tu takový večírek, rozlučku, ze žertu jsem řekl jedné své kamarádce, praktické lékařce, že jsem si nahmatal něco v oblasti varlat, jestli by se mi na to nechtěla podívat. Začalo to vyloženě jako vtip, ale ona byla naštěstí při smyslech a věděla, že to většinou bývá problém. To jsem nevěděl a opravdu jsem si tam něco pár týdnů předtím nahmatal, ale nevěnoval jsem tomu pozornost. A normálně jsme tady šli na dámský záchod a ona se mi tam na to podívala. Já jsem dělal, že to proběhlo vyloženě z hecu. Hned druhý den ráno mi volala, objednala mě ke kamarádovi na urologii. Tam mě vyšetřil a potvrdil mi, že mám rakovinu. Ještě ten den jsem šel na operaci. Měl jsem strašný štěstí, že tady ta akce byla, že tu byla ta kamarádka a že jsme se o tom bavili. Byla to strašná shoda náhod.

Zaujalo mě, že jen po pár dnech, kdy ses to dozvěděl, jsi začal točit dokument Cesta snu aneb Nejlepší věci na světě nejsou věci. Jak Tě to vůbec napadlo? Já bych v takové situaci byla strachy bez sebe a nevěděla bych, co mám dělat.

Prvotní nápad přišel od mého kamaráda, od člověka, co mi pomáhá s psychikou na kurtě. Ten byl se mnou v nemocnici, snažil se mě rozveselovat a pomáhat mi. Přišel s nápadem, že bychom občas mohli natočit pár minut o tom, jak se léčím, jak se cítím. To by mohlo mít nějaký význam do budoucnosti, třeba pro pacienty. Vyhlička na uzdravení byla u mě velmi dobrá, proto by to mohla být taková motivační záležitost pro lidi, kteří prožívají totéž. Nemysleli jsme si, že by z toho vznikl nějaký dokument nebo film. Měli jsme kamaráda, který točí, tak jsme mu to nabídli. Já jsem byl rád, že přijdu na jiné myšlenky. Začali jsme s těmi prvotními surovými záběry v nemocnici, potom chemoterapie, rozhovory s lékaři a najednou to začalo dostávat takový ráz minidokumentu nebo minifilmu. Začali nám říkat, že bychom se tomu měli věnovat víc, že by to mohl být pěkný film, že by to mohlo mít úplně jiný rozměr, než jsme si mysleli. Tak jsme začali přibírat do týmu další lidi, pracovat s lepší technikou a točit na více místech. Dnes je to rok a půl, pořád nepřetržitě natáčíme, někdy obden, někdy jednou za týden, někdy jednou za měsíc. Různý události, to co nás zrovna napadne. Mělo by to skončit za půl roku na olympiádě v Londýně, to by měl být ten happyend.

Jak na tebe reagovali ostatní pacienti? Já si onkologii představuji jako místo, kde leží staří lidé, kteří už moc naděje nemají. Jak reagovali, když tam přišel mladý, pětadvacetiletý kluk?

Leží tam většinou starý lidi, ale je tam i pár mladých dospělých lidí. Děti tam nejsou, ty leží na dětské onkologii, na které jsem se byl taky podívat. Když jsem tam byl já, leželi tam opravdu staří lidé, spousta z nich byla na smrtelné posteli. Je to opravdu nepříjemné být tam a vnímat to, ale člověk si začne zvykat. Uvědomovat si, že to tak doopravdy je. S těmi lidmi jsem samozřejmě mluvil a oni mi vyprávěli své příběhy. Někdo řekl, že tam chodí 15 let a bude tam už asi chodit pořád. Že se to nelepší, že už se jenom oddaluje smrt. Na jednu stranu je to pozitivní, že jsme se o tom bavili, ale na druhou stranu mě to ubíjelo. Ostatní se mě samozřejmě ptali, proč tam jsem, tak mladý kluk a bla bla bla... Bylo to nepříjemný, ale v tu chvíli jsem to bral jako součást života.

Napadlo Tě vůbec někdy, že na to můžeš umřít? Připustil sis to?

Připustil jsem si to v momentě, kdy mi doktor řekl, že mám rakovinu. V tu chvíli jsem byl opravdu zoufalý, nešťastný a nikdy na těch pár minut, hodin nezapomenu. Říkal jsem si, že bůh ví, co bude, že už je možná pozdě a že za měsíc, za týden, za rok umřu. Uvědomil jsem si, že všechno okolo jsou nesmysly a nejdůležitější je zůstat naživu. Začal jsem si představovat, jaký bude svět beze mě, co rodiče, co kamarádi, jaký to bude. Fakt jsem si představoval strašné věci, myslel jsem na to, i když jsem nechtěl. Já jsem měl opravdu velkou kliku, že se na to přišlo brzy. Od chvíle, kdy jsem přišel z vyšetření, mě všichni uklidňovali, že je to v raném stadiu a že šance na uzdravení je velká. Že když má člověk rakovinu, tak tohle je ta „lepší“. Nicméně stejně neřeknou, že je to procentní, takže pořád jsem byl v nejistotě.

Bál ses, že právě kvůli nemoci se budeš muset začít žít jinak?

Uvědomoval jsem si, že je možné, že už nikdy nebudu hrát badminton. Zároveň jsem přemýšlel, co bych dělal a jaké by to vůbec bylo. Ale nebylo to tak, že by mě to vyloženě nějak skličovalo. Badminton byl pro mě strašná motivace se uzdravit, ale na druhou stranu jsem pořád měl takovou zásuvku vzadu, která mi říkala, že přinejhorším nebudu hrát, ale hlavně že budu žít. Dokonce jsem se přistihl při tom, jak jsem si říkal, že se to mělo stát, že mě to pošle na jinou kolej. Takže jsem si to uvědomoval, ale nijak mi to nevadilo.

Inspiroval Tě někdo, kdo prožíval také takové stavy, ať už prostřednictvím médií, nebo přímo? Psali Ti lidi?

Dost klíčový moment byl, když jsem se rozhodl, že se o tom bude mluvit. Sdělili jsme to nejdřív badmintonové komunitě, protože se lidé samozřejmě

zajímali, proč nejsem na turnaji, proč netrénuju. Byly dvě možnosti. Řekneme, že jsem nemocný a že mám zraněné třeba koleno, ale věděli jsme, že je to stejně na prd, že se to všichni dozvědí. Rozhodli jsme se, že bude lepší mluvit o tom otevřeně od začátku. Tím se najednou strhla hrozná mediální kampaň, kterou jsem vůbec nečekal. Média se o mě do té doby prakticky nezajímala. Když jsem něco vyhrál, tak napsali takový ten malý sloupeček do pravého horního rohu novin. Najednou přišli novináři do nemocnice, všude kamery a bylo to úplně šílený. A to mi přišlo líto, že přišli, až když jsem byl nemocný, ne proto, že jsem dobře hrál. Na druhou stranu nám to pomohlo. Když už se takový průšvih stal, podařilo se nám dostat ho mezi lidi, už kvůli tomu, aby jiní kluci měli štěstí, přišli na to včas a měli o této nemoci informace. Snažili jsme se kampaň sami přiživovat tím, že jsme o tom mluvili. Začali mi psát lidi, kteří si mě našli na internetu, na facebooku, psali mi smsky. Lidé, kteří to prožili, mi posílali fotky. Starší pán, který tím také prošel, když mu bylo dvacet, mi poslal fotku své rodiny. Doktoři mi říkali, že možná nebudu mít děti, což pro mě byla hrozná představa. Do nemocnice za mnou chodili kamarádi. Najednou jsem začal vnímat své okolí úplně jinak. A taky mě motivovaly příběhy. Někdo mi napsal, že na to přišel až po třech letech, měl daleko větší problémy, prodělal patnáct chemoterapií, já jen tři. V tu chvíli jsem si řekl, sakra, přežil to takový člověk, přežiješ to taky! To mi strašně pomáhalo.

Nevysiloval Tě tlak médií, to, že po Tobě pořád někdo něco chtěl?

Někdy ano. Jednou, když jsem na to neměl chuť, byl jsem naštvaný a bylo toho na mě moc, napsala mi paní, že díky mně a mému rozhovoru v časopise, šel její manžel do nemocnice, protože se bál a našli mu to samé. Měl štěstí, šel jenom na operaci, nemusel ani na chemoterapii. Psala, že jsem mu zachránil život. Ten pocit mě tak nabil, že jsem si novináře pozval znovu. A proto tu sedíme i dnes. Já na tyhle otázky odpovídal tisíckrát, je to nuda a mně už to přijde trapný, protože se opakuju a slyším to. Ale je dobré, že to napíšeš i ty a přečte si to spousta dalších lidí. To má smysl.

Jak to prožívali rodiče?

Hrozně. To mě dostávalo nejvíc. Samozřejmě jsem nechtěl, aby mě viděli v nemocnici na kapačkách, na chemoterapiích, mezi lidmi, kteří opravdu umírají. Nebyli za mnou za celé ty tři měsíce, které jsem strávil v nemocnici. Já jsem jim to zakázal, vymyslel jsem si, že tam nejsou povolené návštěvy. Byli za mnou jen těsně po operaci, kdy jsem ležel na urologii. Potom jsme se potkávali doma, protože jsem si vydobyl, že mezi chemoterapiemi budu chodit domů a nebudu muset ležet ve špitále. Potkávali jsme se tam nebo před nemocnicí, vůbec jsem nechtěl, aby u toho byli. Tím, že jsem se rok předtím

odstěhoval do Prahy a nebyl jsem s nimi tolik v kontaktu, jsem vlastně ani nevěděl, jak to prožívali. Uměl jsem si to ale představit, cítil jsem to z nich a to mě ubíjelo. Mně přitom bylo špatně, nebylo to příjemný, neměl jsem vlasy, ale pořád jsem byl v pohodě. Když jsem viděl jiné lidi na chemoterapiích, říkal jsem si, že to prožívám celkem dobře, a bylo mi líto, že se kvůli mně máma trápí. Tak jsem jim ani neříkal, že mi je špatně, že dostávám jiné léky, že něco nefunguje tak, jak má. Spoustu věcí jsem jim zamlčel, protože v tu chvíli mě nejvíce vysilovalo to, jak trpí moje okolí.

Anna K., která prodělala rakovinu prsu, si brala na chemoterapie svou kamarádku, aby to neprožívala tak špatně, povídaly si spolu a pojaly to jako malý mejdan. Jak ses s tím popral Ty?

Tohle je jedna možnost a já jsem nad ní také přemýšlel. Jen tam ležíš na posteli a do ruky máš zavedenou kapačku. Není to nic drastického, z čeho by se lidem dělalo zle, ale převedl jsem si to na sebe. Asi by mi taky nebylo příjemné, kdybych tam seděl s kamarádem. Rád bych šel za ním do nemocnice, ale tohle by mi bylo proti srsti. A bylo mi blbý jim volat a ptát se, jestli by si na mě neudělali čas. Jsem od malička spíš samotář, a tak jsem si říkal, že si to tam vytrpím a pak si s nimi zajdu na kafe. Spíš jsem se snažil stranit se a být na to sám, protože si to stejně nakonec sám vyžeru. Někdo by mi to možná na chvíli zpřijemnil, ale to mi přišlo sobecké, lidé tím trpí, když jsou mezi vážně nemocnými.

Stal ses tváří kampaně Rakovina věc veřejná. Nebýt Tvé nemoci začal bys někdy dělat něco podobného?

Asi měsíc předtím, než jsem šel na operaci, jsem se o takové věci začal zajímat, hledal jsem si projekty, jako je adopce dětí na dálku v Africe. Platí se jim výchova, škola a tak. Věděl jsem, jak chci pomáhat, kolik peněz do toho chci dát. Ale pak se staly tyhle věci a nedostal jsem se k tomu. Nevím, jestli bych se tomu nebo něčemu jinému dnes věnoval nebýt nemoci. Já jsem byl vždycky na dárcovské SMS. Nikdy jsem moc nedůvěřoval pouličním prodejcům, ale vždycky, když se staly nějaké přírodní katastrofy, snažil jsem se nějakým způsobem pomoci. Teď, když jsem si prožil, co jsem si prožil, byl jsem k této nadaci samozřejmě mnohem blíží.

Právě tato organizace spustila akci Pošli příběh, kam lidé zasílají příběhy spojené s rakovinou. Musí vám jich přijít strašně moc, jak je vyhodnocujete?

Nevím, jestli strašně moc. U prvního ročníku jsem nebyl přímo, byl jsem prizvaný jen na vyhlášení a tam přijelo asi sedmdesát lidí. Příběhů bylo zasláno asi dvě stě nebo dvě stě dvacet. To mi zas tak moc nepřišlo. Je to

určitě dané i tím, že to byl první ročník a nebyl tak silně propagován. Také si myslím, že se k tomu lidé neradi vrací, neradi vzpomínají. Já doufám, že se to třeba i touto akcí změní. Na vyhlášení jsou přizváni všichni, kteří něco pošlou. Nevyhlašuje se nejlepší příběh. Vyhlásilo se deset nebo pět příběhů, z nichž každý zastupuje něco. Byl tam příběh maminky, která psala o dceři. Dcery, která psala o mamince. Byl tam příběh starší paní, která měla rakovinu v 85 letech a přijela tam v 94, byla zdravá a mluvila o své nemoci. Byl tam příběh sourozenecký. Jsou tam příběhy, ve kterých se každý najde. Samozřejmě nejde je číst a říkat si, že tenhle je lepší, tenhle horší, tamten je smutnější, tenhle veselejší. To prostě nejde. Má to smysl spíš v tom, že se ti lidé setkají v jednom divadle nebo konferenčním sále a mohou si o tom problému povídat. Vidí, že v tom nejsou sami a mají možnost setkat se s těmi, jejichž příběh skončil dobře. Píší tam i lidé, u kterých je to aktuální téma, u kterých tato nemoc stále probíhá. Mohou se tam setkat právě s těmi, u kterých nemoc měla stejný průběh a kteří už jsou vyléčení.

Čteš je Ty sám?

Budu je číst. U toho prvního ročníku jsem nebyl, teď je určitě číst budu. Před zápasy musíš být určitě ve stresu. Nebojíš se, že Ti to neprospívá? Nemůžu si to s sebou brát tak, že bych o tom přemýšlel před zápasem. Na druhou stranu když jsem sám v hotelu, tři hodiny před zápasem a jsem nervózní, prospěje mi přečíst si nějaké e-maily, které mi lidé posílají. V tom momentu si uvědomím, že je ten zápas vlastně nedůležitý, že je to jen takový bonus. Maximálně můžu poděkovat někomu nahoře, že v tom hotelu vůbec jsem a že mám šanci být před tím zápasem nervózní. Tak ztratím stres a mohu zápas odehrát líp, než jako kdyby šlo o konec světa.

Jaký byl Tvůj první trénink po léčbě?

Hrozný. Byl jsem unavený, chemoterapie mě dost vyčerpala. Neměl jsem energii, neměl jsem sílu, všechno mě bolelo. Paradoxně jsem přibral, protože jsem po chemoterapii nezvracel. Tím, že jsem neměl pohyb a byl jsem zvyklý za den spotřebovat hodně kalorií, tím že jsem jenom ležel nebo se maximálně procházel, jsem přibral šest sedm kilo. Byl jsem na kurtu neobratný, těžký, nešlo mi to. Bylo to hrozný. Ale měl jsem velkou radost, že tam vůbec můžu být. Příjemné bylo zjištění, že teď jsem úplně na dně a všechno může být jen lepší. Než jsem o nemoci věděl, hrál jsem své maximum a měl jsem takové půlroční období, kdy jsem nevěděl, jak se zlepšovat, docházely mi nápady. A teď jsem byl úplně dole a věděl jsem, že mě čeká krásný půlrok zlepšování.

Šetřili Tě soupeři?

Na tréninku možná, na turnajích vůbec. Samozřejmě je to špatné, když se

taková věc stane. Oni to se mnou vnímali a prožívali, ale v momentě, když jsme spolu na kurtu, je to pro ně práce stejně jako pro mě. A naopak šli do toho s tím, že když se jim nedařilo, začali hrát takovou taktikou, že mě na tom kurtu prostě unavili, neměl jsem fyzickou, abych to uhrál. A já to chápu, dělal bych to právě tak.

Dokáže si zdravý člověk alespoň ze setiny představit, co vážně nemocní lidé prožívají?

Asi jo, empatičtí lidé asi ano. Není to žádná velká filosofie, člověk se prostě bojí, že umře. A fakt se bojí. Myslím si, že není těžký si to představit. Ale pokud to dokážeš, přemýšlíš o tom jen chvíli a hned to zapuďíš, protože je to strašný. V momentě, kdy se to týká přímo tebe, myslíš na to prakticky dvacet čtyři hodin denně, i když nechceš. Dokonce se ti o tom zdá. Měl jsem sny, že jsem přišel o varle. Ráno jsem se probudil a měl jsem hroznou radost, že je to jen sen. Ale během minuty jsem si uvědomil, že se mi to doopravdy stalo. Je to protivné a bohužel nebo bohudík na to myslím i teď. Tělo se vždycky může nějak pokazit. Ale už to, že si uvědomuješ svou smrtelnost, ti život dělá o mnoho bohatší. Stejně tak jako se můžeš rok trápit s rakovinou, můžeš špatně přejít silnici, ale já si ten den před tím, než mě srazí auto, užiju mnohem víc než dřív.

Bojíš se, že se Ti nemoc vrátí, nebo se cítíš víc imunní, protože už to máš za sebou?

Cítím se silnější, cítím se víc imunní. Jsem přesvědčen, že tahle choroba má původ v nás samých. Nejsou to věci, které někde chytneš. U mě v tom nebyl žádný genetický původ. Myslím si, že jsem si to „vypěstoval“ sám svým životním stylem, stresem. Od doby, kdy jsem se uzdravil, se snažím k životu přistupovat tak, abych si takové situace už nevytvářel, aby mě život, co žiju, maximálně obšťastňoval a aby tělo nemělo podněty k tomu být nemocné. Když se psychika otočí o sto osmdesát stupňů, stane se tělo podstatně imunnější. Ale taky je fyzicky náchylnější, než se z těch chemoterapií dostane, což asi pár let trvá. Já si myslím, že psychika je podstatně důležitější a silnější.

Nevyčítal Ti někdo, že ses tímto způsobem stal slavný?

Ano. Vyčítal. Pár lidí mi psalo opravdu až ošklivé e-maily. Kdosi psal, že byl taky nemocný, a nechlubil se tím. Jiný mi napsal, že je sprosté, že si vydělávám tím, že jsem prodával nemoc a podobně. Dostal jsem asi pět šest takových e-mailů. Vždy to bylo po tom, když se o mně někde něco napsalo. Je to strašné, člověk si to přečte a je to fakt šílené. Dva takové e-maily mi přišly, když jsem byl ještě v nemocnici. Když jsem tam ležel, bylo mi blbě a dostával

jsem chemoterapii, snažil jsem se propagovat tuto nemoc tak, aby se o tom psalo a aby se o tom vědělo. V tu chvíli jsem dostal e-mail od někoho, kdo mi napíše, že to dělám kvůli penězům. Měl jsem chuť ten notebook zahodit. Ale stačí si přečíst pár e-mailů z druhé strany, těch pozitivních. Musel jsem se zaměřit na ty dobré. Na ty špatné se těžko zapomíná, ale asi to tak prostě je, někteří lidé jsou takoví.

Odepisovals jim?

Ne. Neodepisoval. Řekl jsem si, že takoví lidé nestojí za odpověď.

Speciální ocenění za nejlepší báseň v soutěži

■ Oslepena slepcem Karolína Munková

Čadící továrna a její krásná silueta,
v povzdálí vykukuje velká hora plastu.
Na co se snažit, říkám – zkušenost tvá dlouholetá.
S kapičkou chemie zas budeš jako z alabastru.

Tvůj zdravý růst beton chce zastavit ti,
ty zkoušíš překonat ho, pokořit tu zeď,
možná že přemýšlíš, nač máš tu ještě býti.
Já říkám vzdoruj, vzdoruj jim klidně teď.

Nikdy se nevzdávej, toť pravdivá jsou slova,
ukaz jim všem, těm co ti chtějí velít.
Snad chceš oko vypíchnuté míti zas a znova?
Já říkám vzdoruj, ukaž, že chceš jim čelit.

Zde budeš spát a tudy budeš chodit,
z matky je otec a z tebe bude pes.
Pak tvoji ženu budou po manéži vodit,
jen prosím, teď se odstěhuj, v tvém bytě bude ples.

A ty se snažíš, žiješ bez jídla, pití,
na suché poušti už je ti vlastně blaze.
Jenže jsi nevhod, kazíš tu krásy bytí,
tak se tě zbavíme, snad nevyjde to draze.

Já říkám vzdoruj, ukaž jim, kdo je pánem,
znič jejich nešvary, ty sílu na to máš.
A už jim nelichoť tím krásným tulipánem,
chtít jejich svědomí, toť oč se hlavně snaž!

Pomsta je sladká a to nemusí být krutá,
i pár malých, však silných gest je dost.
Čím víc se snažíš, tím více budeš bita,
však kdo se nevzdává, ten získá lepší kost.

Já říkám vzdoruj, přírodo má milá,
vyškol je, vyuč je, ty přeci víš, jak na ně.
Všichni už vědí, že ty první jsi tu byla
... a taky budeš, jednou snad začnem se ti klanět.

Speciální ocenění za vtip

■ Vzдор

Kateřina Bečková

Když jsem ve třetí třídě musela celé dny poslouchat, co zase udělal ten spratek (myšlen bratranec mojí kamarádky), začala jsem toužit po vlastním. Tedy po vlastním bratrancu. Abych si ho mohla vycvičit a s výsledky mojí výchovy se pak chlubit již zmíněné kamarádce. Když mi bylo deset, konečně jsem se dočkala. Narodila se mi sestřenice.

Bylo to někdy minulý srpen, když mi strýc dovolil vypůjčit si Madlu na víkend. Ovšem mělo to háček, když jsem chtěla Madlu, musela jsem si vzít i Rózu – mojí druhou sestřenici, tedy sestru Madlenky. Já samozřejmě souhlasila. Přeci nemůže být složité uhlídat dvě malé holky.

Že to nebude tak snadné, mě napadlo, už když vyskákaly z auta. Obě dvě měly batůžek a táhly za sebou plyšového psa. Strýc mi předal také cestovní tašku a upozornění: pozor na ponožky. Potom nastoupil do auta, šlápnul na plyn a zmizel v oblaku prachu.

Jakmile si vybalily, oznámily mi, že si sundají ponožky. Ačkoliv jsem protestovala, obě dvě to udělaly. Sanžila jsem se s nimi rozumně domluvit. Podrobně jsem jim vylíčila, jak nastydnou, když si ponožky nevezmou, jak jim nožičky nevyrostou, a nezapomněla jsem dodat, že v pekle si zapisují, které děti ponožky nenosí a podle toho pak dávají příslušné tresty. Nic nepomohlo. Obě dvě svorně vrtěly hlavičkami a zřejmě myslely na pomstu. Nezbylo mi, než je do ponožek dostat násilím.

Když vše důkladně obřečely a pomstily se (roztrhaly mi knížku), Madla dostala nápad. „Pojďme si hrát na blechy!“ zvolala radostně. „Jó, jó... Blechy!“ zavýskla si i Rózka. „Tak proč ne,“ odpověděla jsem. Doufala jsem, že blechy se hrají nějak podobně jako šachy. Zmýlila jsem se. Blechy jsou velmi náročná hra, především pro toho, kdo zůstane člověkem. To se mi bohužel stalo. A tak si blechy, v podání Madlenky a Rozárky, sundaly ponožky, naskákaly na člověka a začaly lechtat a štípat.

„Tak dost!“ řekla jsem důrazně a setřepala jsem je ze sebe. „Vezměte si ponožky a pojďte si hrát na něco jiného.“ „Ale Kačko, ty jsi říkala, že můžeme na blechy.“ vyštěkla Madla. „Jó, blechy můžem.“ souhlasila Rózka. „Madli, po lidech nesmíš skákat! To může bolet!“ snažila jsem se to té cácoře nějak vysvětlit. Mezitím se mi podařilo nenápadně jim nandat ponožky. „Jó... Nesmíš, Madli. Bolí.“ Rozárka se na mě starostlivě podívala. Madlenka si uvědomila, že ji sestra právě zradila a tak se ji snažila zlákat zpět. „Ale ty sis přeci chtěla hrát na blechy, Rózinko.“ spustila úlisným tónem. „Chtěla, nó...“ připustila Rózka a skočila na mě. Madla zavýskla. Povzbuzená vítězstvím se zasmála, sundala si ponožky a šla Rózce na pomoc. Myslím, že v tu chvíli si uvědomila, jak prospěšný jí může být vzдор.

■ Recenze filmu „V zajetí svých představ“ Michaela Keroušová – porotkyně

Z titulků zjistíte, že film je z velké části dílem malého, multimediálně multifunkčního muže. Lukáš Hanák nejenže vítězný snímek napsal a režíroval, zároveň byl také jedním ze dvou kameramanů, tvůrcem efektů a dokonce i rafinovaně maskovaným hercem. Kdyby ještě zkomponoval a nahrál hudbu, mohli bychom mluvit o českém Chaplinovi mladším patnácti let. Lukáš má ale za sebou schopný a nadšený filmový štáb, Kahari Team. Na webových stránkách se dočteme, že jejich motto zní: „Film je náš život.“ Filmem provází vypravěč a zároveň hlavní hrdina. Nese si těžký úděl. Nedokáže žít v realitě, která mu náleží, a stále uniká do světa představ plného rytířů a vojáků. Potom, co na jeho případu selže množství odborných terapeutů, pochopí, že rozhodnutí musí vzejít z jeho vlastní iniciativy. „Jedinou nadějí je najít sám sebe,“ vzchopí se a uvědomí si, že se svým představám bude muset postavit. Bez boje to nejde, přesto hrdina překvapivě volí boj duševní, tj. meditaci. Jeho skepse a pasivita se její pomocí přetaví v odhodlání žít „tady a teď!“, tedy žít přítomný život a být za něj zodpovědný. Technickou kvalitou film neohromí. Ve světle ostatních plusů se to nicméně nejvíce jako nijak zvlášť zásadní nedostatek. Místo vycizelovaných záběrů se neohroženě vrhá do akce. Je živelný, dynamický a v jistém ohledu i anarchistický. Odzbrojující je, jak suverénně se např. zachází s věkem postav. Proč by hlavní hrdina nemohl přijít ke stejnému psychiatrovi do jeho dětského pokoje? Proč by nemohl mít psychiatr na dveřích místo vizitky elektronický terč na šipky? Dětské herci se pozdraví, vykají si a bez mrknutí oka započnou v bizarním prostředí terapie. S rekvizitami se nikdo příliš nepárá. V živých představách, které hrdina prožívá, vystupují zmiňovaní vojáci a bojovníci v hokejových přilbách a chráničích se samopaly z hračkářství. Je příjemné, že autor pokládá ve svém snímku za stěžejní především téma a věří mu natolik, že si dovolí opomíjet realie. Chtě nechtě tak vyvolává dojem absurdna a groteskna, který příběh naopak pozvedá. Závan absurdna zaznamenáme také v dialozích. Bratr hlavního hrdiny, který se snaží najít po neúspěšné terapii alternativní řešení léčby, radí: „V televizi říkali, že vanilková zmrzlina prý léčí.“ „Ale tohle je čokoládová,“ namítá skeptický hrdina. „Ta také léčí,“ snaží se ho povzbudit. Ale chyba lávky, tato informace z televize potvrzená není. Dokazuje to bezprostřední záchvat zoufalství, kterému hrdina záhy podlehne.

Pokud jsem psala o nedostatečných technických hodnotách, měla bych zdůraznit, že přirozené filmové citění autorům rozhodně nechybí. Záběr, kterým končí právě popsaná scéna, je detail na dřívko od zmrzliny – užitý lék, který se minul účinkem – oblézané mravencem. Krásným příkladem je také brilantní začátek filmu, ve kterém se prolínají dvě prostředí. V prvním se po ulici přibližuje hlavní hrdina. Druhý plán zobrazuje cosi, co divák zpočátku nemůže identifikovat. Postupnými prostřihy a oddalováním kamery zjišťuje, že jde o bublající gejzír vyvěrající z akvária. Samotný proces rozpoznávání je současně metaforou celého příběhu. Teprve když dokážeme od problému poodstoupit, můžeme ho správně vyhodnotit a vyřešit. Zároveň je akvárium symbolem pro malý, uzavřený svět simulované reality, ve kterém je zajat hlavní hrdina.

Team Kahari odvádí výbornou práci a věřím, že jeho další projekty budou stejně úspěšné. Těším se, že je jednou budeme vidat na plátnech světových kin.

Film je k vidění zde: <https://vimeo.com/43168667>

■ Recenze filmu „Života bído, přec tě mám rád” Lukáš Novosad – porotce

Autory snímku jsou studenti 4. ročníku Soukromé střední umělecko-průmyslové školy Zámeček v Plzni: Linh Le Que, Nikola Cáblíková, Monika Matějková, Martin Wendl, Taťána Lesková, Bára Karpíšková.

Báječně nevyrovnaný film se dvěma kvalitativními zlomy, na němž jsou nejsympatičtější zjevné ambice, s nimiž do soutěže vstupuje. A podle nich si zaslouží být posuzován, přísně.

Film otvírá mizerné expozé – jak lze zjistit až v průběhu sledování, hrdina má být na pokraji duševních sil (možná z nedostatku práce a nudy, možná z psychické nemoci, možná je to už dávno alkoholik, čert ví); leč z úvodu to jasně vyčíst nelze. Je totiž bez návodu a rozhodně nijak depresivní, práce s rekvizitami tady ještě nevede k úspěchu (hrdina je upravený, prostředí také, s prázdnou lahví od vína nezachází opile, naopak je příliš vidět, že k pití ji nepoužil – způsob, jakým lahev žmoulá, působí spíš nemravně). Zvrat následuje ve chvíli, kdy hrdina čte inzerát na bezplatnou vstupenku do ráje a jeho četba se v podstatném místě postupně ztrácí a je nahrazena hudbou; vzniká tajemství, oč v inzerátu šlo?

Podtrhněme dobrou práci se zvukem a užití voiceoveru, které zde jednak dává smysl, jednak slouží obrazovému vyprávění a pomáhá překlenout děj i scény. Kéž by tak umně tuto metodu svedli používat i profesionální filmaři. Ještě výtky k rekvizitám: že plzeňští studenti používají pražské vydání celostátního deníku, no budiž, každý máme své ohyzné záliby. Horší je, nedávají-li si autoři pozor na detaily, a nechávají tak vzniknout díry v logice vyprávění. Dobře viditelný titulek z novin „Plzeň versus Messi? Čekání na zázrak. Nebo na popravu” vymezuje děj filmu na říjen 2011. Jestliže se hrdina má někam dostavit až jedenadvacátého prosince, má před sebou ještě dva měsíce neutěšeného života, než se dočká inzerátem slibované extáze. Jednak nabídnutá časová průrva opět podrývá snahu autorů, aby divák uvěřil v bídost hrdinova aktuálního stavu, jednak vzhledem k dalšímu vývoji filmu je to nezáměrně vtipné, protože vstříc náhle nekonečnému čekání na ráj,

jenž se před hrdinou otvírá (a nutně ho musí uvrhnout do hlubší deprese), to snad aby zoufalstvím skočil z okna (sic). Už ani nehleďme na to, že přichází-li hrdina do ráje na prahu Vánoc, měla zraku divákova zůstat skryta evidentně podzimní příroda za hrdinovými zády.

Pojďme dál: Dobře je zvládnuta scéna v čekárně i obrazový rozpor mezi mládím a upraveností čekajících a máničkami v porotě (nebo co za firemní orgán to má být). Deklamačně bravurně pronesená věta o příslušném oknu i detail na zarostlý mániččin obličej, vše funguje v zamýšlené nadsázce. Pak konečně přichází pointa filmu, onen ječivý ženský zvuk zpoza scény v okamžiku, kdy se dívka zvedá k odchodu k přidělenému oknu. Sbíhá se tu několik vrcholů. Jednak se potvrzuje um autorů kombinovat zvuk a obraz a vyprávět jimi přes sebe, jednak se tu ukazuje jejich důvěra v diváka, který si dovede kombinovat a dotvářet celek z dílků puzzle. Jenže vzápětí přichází onen druhý kvalitativní zlom.

Autoři měknou a precizně rozehranou absurditu zahodí doslovnou ukázkou dívek skákajících z oken (příčemž je divné, že poslední z nich se blaženě usmívá – že by se tolik těšila do ráje?). Při následném hrdinově prozření pohledem do krás přírody (ovšem nikoli panenské, nýbrž upravené člověkem; iniciační záběr na strom a auto projíždějící za ním mě pobavil jako v poslední době máloco) mi chybí prostřih na plácek pod oknem a rozšlehaná těla skákajících dívek. Ačkoli to jsme se dostali k dramaturgické kritice a mým problémům, raději pryč od toho. Když však přemýšlím nad celkem filmu, nedovedu si odpustit znepokojivou otázku: Jestliže autoři nechali pochcípát dívky a přežít jen mužského hrdinu, znamená to, že ženské z nějakého důvodu (třeba ze zhrzené lásky) nesnášejí?

Film je k vidění zde: <http://vimeo.com/43100470>

■ Marek Šindelka (1984)

Básník a prozaik. Jako svou prvotinu publikoval sbírku Strychnin a jiné básně (Paseka, 2005), kniha byla oceněna Cenou Jiřího Ortena za rok 2006.

Je autorem románu Chyba (Pistorius & Olšanská, 2008), který spolu s V. Maškem, M. Lipavským a Pure Beauty převedl do stejnojmenné komiksové podoby (Nakladatelství Lipník, 2011). Jeho poslední knihou je sbírka povídek s názvem Zůstaňte s námi (Odeon, 2011), za niž obdržel cenu Magnesia litera v kategorii prózy. Vystudoval kulturologii na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy, studuje scenáristiku a dramaturgii na FAMU. Žije v Praze. O literatuře píše pro Hospodářské noviny a internetový portál týdeníku Respekt.

■ Michaela Keroušová (1987)

„Narodila jsem se roku 1987 v Podolské porodnici. O několik let později jsem začala sbírat pivní zátky. Někdy poté jsem také studovala bohemistiku na FF UK a obor Tvorba písňového textu a scénáře na Konzervatoři a VOŠ Jaroslava Ježka. Některé mé texty je možné si poslechnout zhudebněné, některé ne. V Nakladatelství Za trati mi nedávno vyšla sbírka Nemístnosti, která byla letos nominována na Cenu Jiřího Ortena. Produkovala jsem pár studentských filmů, napsala nějaké články. Můj život je klasický antihrdinský komiks, ve kterém pobíhám městem s batohem plným knih a filmovou páskou přes oči.”

■ Lukáš Novosad (1982)

„Studoval jsem český jazyk a literaturu na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy, několik let jsem organizoval festival Šrámkova Sobotka – věnovaný právě češtině – a stihl jsem být šéfredaktorem měsíčníku pro světovou literaturu Plav. V současnosti pracuji jako vychovatel ve výchovném ústavu v Praze na Klíčově, rediguji překlady přátel, příležitostně přispívám recenzemi na server Knihožrout a překládám z lužické srbštiny. A film? Spolu s komiksem jsou to mé celoživotní milenky na první pohled.”

■ Realizace a financování projektu

Projekt Revitalizace muzea Fráni Šrámka v Sobotce vznikl v rámci magisterské diplomové práce Niny Seyčkové na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy na oboru Studia nových médií – www.novamedia.ff.cuni.cz.

Za projektem stojí kromě hlavní autorky také komiksová kreslířka TOY_BOX, autorka životopisné komiksové instalace a ostatních kreseb, grafickou podobu výstavy připravil grafický designér Jonáš Kocián, webovou prezentaci vytvořil David Birke. Poděkování patří PhDr. Pavlu Šidákovi, Ph.D. za zkontrolování faktické správnosti literárních exponátů, Lukáši Seyčkovi a Karlu Šeblovi za pomoc při instalaci výstavy – Marku Šindelkovi, Lukáši Novosadovi a Michaele Keroušové za roli porotců filmové a literární soutěže, Michalu Baskovi Pospíšilovi za pomoc při filmových workshopech, Lee Vejclové a Janu Janatkově a všem ostatním, kteří během přípravy projekt podporovali. Projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie. Za obsah sdělení odpovídá výlučně autorka projektu. Sdělení nereprezentuje názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jeho obsahem. Informace o grantovém řízení naleznete na stránkách Mládeže v akci – www.mladezv akci.cz. Projekt finančně podpořila také Nadace Vodafone Česká republika v rámci projektu Vpohybu – www.nadacevodafone.cz. Oběma grantovým agenturám velice děkujeme za důvěru!

Více informací o projektu na www.franasramek.cz nebo na <http://www.facebook.com/MuzeumFraniSramka>
Všechny soutěžní texty a komiksy jsou uveřejněny na <http://www.scribd.com/MuzeumFraniSramka>
Filmy a záznamy z přednášek jsou ke zhlédnutí na <http://vimeo.com/muzeumfranisramka>
Prezentace z workshopu jsou umístěny na <http://www.alideshare.net/MuzeumFraniSramka>
Audio záznamy jsou uveřejněny na <http://soundcloud.com/MuzeumFraniSramka>

Kontakty

Muzeum Fráni Šrámka – Šrámkův dům – 1. patro
Náměstí Míru 3, 507 43 Sobotka, E-mail: mks@sobotka.cz

Sborník vítězných prací z literární a filmové soutěže
Muzeum Fráni Šrámka, 2012
Kolektiv autorů

Kresba na obálce Toy_box

Počet stran 48

Odpovědná redaktorka Nina Seyčková, nina.seyckova@gmail.com

Jazyková redaktorka Michaela Keroušová

Vydalo Muzeum Fráni Šrámka, Šrámkův dům

– 1. patro, Náměstí Míru 3, 507 43 Sobotka v roce 2012.

1. vydání

Sazba Jonáš Kocián, Jungletown.cz

Dostupné na <http://franasramek.cz/>

ISBN: 978-80-260-2826-0